

**UNIVERSITATEA EUROPEANA "DRAGAN" DIN LUGOJ
FACULTATEA DE DREPT**

**DREPTUL FINANTELOR PUBLICE
LOCALE**

Conferențiar univ.dr. Cârstea Valentin

CAPITOLUL I

FINANȚELE PUBLICE LOCALE: CONCEPT, FUNCȚII, COMPONENTE

1.1. CONCEPTUL DE FINANȚE PUBLICE LOCALE ȘI FUNCȚIILE SALE

Conceptul de finanțe reflectă procesele și relațiile economice în expresie bănească prin care se constituie, repartizează și utilizează fondurile bănești necesare funcționării statului și altor entități economico-sociale.

În sens larg, finanțele locale includ finanțele publice locale, finanțele regiilor autonome și ale societăților comerciale constituite cu aportul autorităților administrației publice locale și alte resurse financiare locale.

Finanțele publice locale reprezintă o parte componentă a finanțelor publice alături de finanțele publice ale administrației centrale de stat, care exprimă relațiile economice prin care se mobilizează și utilizează resurse bănești la nivelul unităților administrativ teritoriale pentru satisfacerea unor cerințe colective reprezentate de învățământ, cultură, asistență socială, servicii publice, dezvoltare.

Conținutul finanțelor publice locale este reflectat de anumite trăsături:

a) Relațiile economice prin care se mobilizează, repartizează și utilizează resursele financiare la nivel local se exprimă în formă bănească. Între raporturile economice prin care se mobilizează, repartizează și utilizează resurse bănești și procesele în formă materială se manifestă relații de interconexiune. Procesele materiale generează raporturi economice exprimate în bani prin care se formează și utilizează fonduri bănești iar acestea la rândul lor influențează asupra proceselor materiale;

b) Finanțele publice locale exprimă un transfer de valoare ce se realizează între participanții la relațiile economice prin care se constituie și utilizează fonduri bănești la nivel local;

Transferul de valoare realizat prin intermediul finanțelor publice locale determină modificarea patrimoniului deținut de participanții la relațiile economice de mobilizare și repartizare a fondurilor bănești, respectiv persoane juridice, persoane fizice și autorități ale administrației publice locale.

Transferul de valoare exprimă un transfer de putere de cumpărare, deoarece participarea prin impozite și taxe la bugetul local contribuie la reducerea disponibilităților bănești și a puterii de cumpărare la unele persoane fizice sau juridice și la creșterea puterii de cumpărare a unității administrativ-teritoriale;

c) Transferul de valoare prin finanțele locale se realizează, fără o contraprestație directă și imediată, ceea ce înseamnă că persoana de la care se transferă resurse bănești la bugetul local nu primește în mod direct și imediat un echivalent în bunuri, servicii sau bani. Finanțele publice locale reflectă participarea persoanelor fizice și juridice sub formă de impozite și taxe la formarea veniturilor bugetelor locale fără o contraprestație directă și imediată. De asemenea, transferul de valoare de la fondurile financiare publice locale către anumite persoane fizice și juridice se efectuează fără o contraprestație directă din partea acestora.

Transferul de valoare fără o contraprestație directă și imediată realizat în cadrul finanțelor publice locale nu presupune o anumită corelație între contribuțiile prin impozite și taxe și sumele de care beneficiază o persoană fizică sau juridică de la bugetul local;

d) Transferul de valoare prin intermediul finanțelor locale urmărește satisfacerea unor cerințe colective cum sunt cele privind învățământul, cultura, ocrotirea sănătății, asistența socială, servicii publice și dezvoltare.

Finanțele publice locale se deosebesc de finanțele publice ale administrației centrale de stat prin anumite trăsături:

- fondurile bănești se constituie și utilizează la nivelul unităților administrativ teritoriale;
- fondurile bănești depind de împărțirea administrativ teritorială a unui stat; (în funcție de structura administrativ teritorială a unui stat se pot constitui, repartiza și utiliza fonduri bănești la două sau trei nivele ale organizării administrativ teritoriale;
- formele de participare prin impozite și taxe la constituirea fondurilor bănești locale se deosebesc prin materia impozabilă și obiectele asupra cărora se aplică impozite și taxe;
- contribuabilii de impozite și taxe locale pot fi persoanele fizice și juridice prevăzute de legi generale sau prin hotărâri ale autorităților administrației publice locale;
- fondurile bănești ce se constituie și utilizează la nivelul unităților administrativ teritoriale se administrează de autoritățile administrației publice locale;
- resursele financiare ce se mobilizează și utilizează la nivelul unităților administrativ teritoriale depind de competențele și atribuțiile autorităților administrației publice locale. Competențele și atribuțiile autorităților administrației publice locale se stabilesc numai prin lege.

Exercitarea competențelor și atribuțiilor stabilite prin lege revine autorităților administrației publice locale care se găsesc cel mai aproape de cetățean.

Fondurile bănești ce se formează și utilizează la nivelul unităților administrativ teritoriale se administrează pe baza principiului autonomiei locale care presupune inițiativă și răspundere a autorităților administrației publice locale, în raport cu finanțele administrației centrale de stat;

Finanțele publice locale se individualizează în cadrul finanțelor publice printr-o anumită complexitate, datorită numărului unităților administrativ teritoriale dintr-o țară, nivelului lor de dezvoltare economico-socială, particularităților locale.

Finanțele publice locale ocupă un loc important în ansamblul finanțelor publice datorită complexității și diversității acțiunilor social culturale, economice și serviciilor publice ce se desfășoară în cadrul unităților administrativ teritoriale și răspunderii autorităților administrației publice locale în furnizarea unor servicii publice.

Finanțele publice locale reflectă raporturile economice prin care se constituie și utilizează resurse bănești la nivelul unităților administrativ teritoriale, fără o contraprestație directă și imediată în vederea satisfacerii unor cerințe social culturale, economice și a furnizării unor servicii publice de către instituțiile autoritățile administrației publice locale.

Finanțele publice locale mijlocesc procesele de formare repartizare și utilizare a fondurilor bănești la nivelul unităților administrativ teritoriale.

Funcția de repartiție a finanțelor publice locale se manifestă prin constituirea fondurilor bănești la nivelul unităților administrativ teritoriale și redistribuirea lor pentru satisfacerea unor cerințe colective delimitate prin competențele și atribuțiile autorităților administrației publice locale.

Între cele două laturi ale funcției de repartiție a finanțelor publice locale există raporturi de interconexiune. Mobilizarea unor resurse bănești la nivelul unităților administrativ teritoriale se efectuează în vederea satisfacerii unor cerințe colective. Repartizarea resurselor bănești de către unitățile administrativ teritoriale pentru realizarea acțiunilor social culturale, a serviciilor publice, a dezvoltării economice depinde de mobilizarea lor în cuantumul aprobat și la termenele legale.

Fondurile bănești administrate de către autoritățile administrației publice locale se formează pe seama impozitelor și taxelor locale, a veniturilor nefiscale și a veniturilor cu destinație specială.

Resursele bănești proprii mobilizate la dispoziția unităților administrativ teritoriale se completează prin redistribuire cu sume, cote defalcate și transferuri de la bugetul de stat.

Fondurile bănești de la nivelul unităților administrativ teritoriale se repartizează sub forma cheltuielilor publice pentru acțiuni social culturale, servicii publice, dezvoltare, alte acțiuni de importanță locală.

Funcția de control a finanțelor publice locale urmărește modul în care se mobilizează resursele bănești la nivelul unităților administrativ teritoriale, efectuarea cheltuielilor, administrarea patrimoniului public și privat și utilizarea resurselor bănești în conformitate cu prevederile legale și eficient.

Controlul prin intermediul finanțelor publice locale este un control bănesc ce vizează procesele de formare și repartizare a fondurilor bănești de la nivelul unităților administrativ teritoriale.

După momentul de exercitare a controlului financiar se deosebesc următoarele forme: control financiar preventiv, control financiar concomitent, control financiar ulterior (postoperativ).

Controlul preventiv se exercita înaintea realizării acțiunilor economice și financiare, în vederea prevenirii unor operații nelegale și neoportune.

Controlul concomitent se efectuează în momentul derulării operațiunilor economice și financiare, pentru a identifica unele neconcordanțe între obiectivele autorităților administrației publice locale și ale instituțiilor publice și modul de utilizare a resurselor bănești.

Controlul financiar ulterior (postoperativ) se exercită după realizarea operațiunilor economice și financiare, iar măsurile dispuse vizează îmbunătățirea activității economico-financiare în perioadele următoare.

În funcție de modul de organizare și de apartenența organelor de control, **controlul financiar poate fi intern sau extern**. Controlul financiar intern se exercită de către persoane din structurile de funcționare ale autorităților administrației publice locale. Controlul financiar extern se efectuează de către organele din structura aparatului Ministerului Finanțelor și de către Curtea de Conturi.

Controlul financiar ca expresie a funcției de control a finanțelor publice locale urmărește modul de realizare a raporturilor bănești privind constituirea și repartizarea resurselor financiare la nivelul unităților administrativ teritoriale.

Finanțele regiilor autonome locale și ale societăților comerciale constituite cu aportul autorităților administrației publice locale reprezintă o parte componentă a finanțelor locale care reflectă procesele de mobilizare și utilizare a unor resurse bănești în vederea furnizării serviciilor publice corespunzătoare fiecărei entități economice locale.

Pe seama resurselor bănești mobilizate și utilizate de către regiile autonome locale și de societățile comerciale constituite cu aportul

autorităților administrației publice locale se asigură furnizarea serviciilor și a activităților pentru satisfacerea cerințelor locuitorilor din unitățile administrativ-teritoriale.

1.2. COMPONENTELE FINANTELOR PUBLICE LOCALE

În sfera finanțelor publice locale se încadrează bugetele locale, finanțele instituțiilor publice locale finanțate din venituri proprii și subvenții din bugetul local, finanțele instituțiilor publice locale finanțate integral din venituri proprii, creditele externe și interne, veniturile și cheltuielile evidențiate în afara bugetului local. Sfera finanțelor publice locale este ilustrată de structura bugetului general al unei unități administrativ-teritoriale care reflectă: bugetul local, bugetul instituțiilor publice finanțate din venituri proprii și subvenții din bugetul local, bugetul instituțiilor publice finanțate integral din venituri, bugetul creditelor externe și interne, veniturile și cheltuielile evidențiate în afara bugetului local.

Bugetele locale reprezintă partea principală a finanțelor publice locale care reflectă raporturile economice de mobilizare a unor resurse financiare necesare realizării acțiunilor social culturale, economice și de altă natură din competența autorităților administrației publice locale.

Bugetele locale asigură dimensionarea cheltuielilor în limitele veniturilor, fundamentarea resurselor financiare, stimularea inițiativei locale, afirmarea autonomiei locale și exercitarea controlului asupra utilizării fondurilor locale.

Bugetul local reprezintă instrument principal al autorităților administrației publice locale în vederea selectării priorităților de finanțare din strategiile de dezvoltare economico-socială ale localităților. Fundamentarea priorităților și a opțiunilor privind acțiunile social culturale, economice, serviciile publice care urmează să se finanțeze din bugetul local, precum și măsurile necesare în vederea încasării veniturilor se realizează în procesul elaborării și adoptării bugetului local.

Bugetul local constituie instrumentul principal de asigurare a autonomiei decizionale a autorităților administrației publice locale, de valorificare eficientă a resurselor locale și de îmbunătățire a utilizării fondurilor locale.

Bugetele locale reprezintă o componentă distinctă și autonomă în cadrul bugetului consolidat, care are o serie de raporturi cu bugetul administrației centrale de stat prin sumele defalcate și transferurile de care beneficiază autoritățile administrației publice locale.

Bugetele locale în calitate de parte principală a finanțelor locale reflectă cerințele de resurse financiare necesare realizării acțiunilor sociale culturale, economice, serviciilor publice și dezvoltare din

competența autorităților administrației publice precum pentru modul de procurare a resurselor financiare din cursul unui exercițiu financiar.

Ținând seama de modul de exercitare a puterii și de împărțirea administrativ teritorială a statului, bugetele locale sunt formate din bugetele județelor, bugetele municipiilor, bugetele orașelor și bugetele comunelor.

În conformitate cu prevederile Legii finanțelor publice locale, în fiecare comună, oraș, municipiu, sector al municipiului București, județ și municipiul București se elaborează și administrează buget în condiții de autonomie.

Prin așezarea autonomiei locale la baza organizării și funcționării organelor administrației publice locale, între bugetele unităților administrativ teritoriale sunt relații de interconexiune, prin care se redistribuie resursele bănești în vederea satisfacerii cerințelor colective.

Veniturile se repartizează pe bugete locale în funcție de anumite criterii:

- veniturile care provin de la agenții economici se încasează în bugetul unității administrativ teritoriale care îi coordonează;
- veniturile de la instituțiile și serviciile publice finanțate integral sau parțial din bugetele locale se virează la bugetul din care se finanțează instituțiile și serviciile respective;
- impozitele și taxele locale se înscriu bugetele unităților administrativ teritoriale, în funcție de domiciliul contribuabilului sau pe baza locului unde se află bunurile impozabile sau taxabile.

Veniturile bugetelor locale se constituie din impozit pe profit, alte impozite directe, impozite și taxe de la populație, venituri nefiscale și alte venituri cu destinație specială.

Cheltuielile ce se finanțează prin bugetele locale depind de atribuțiile autorităților administrației publice locale, de coordonarea agenților economici și a instituțiilor publice.

Din bugetele comunelor, orașelor și municipiilor se finanțează învățământul preuniversitar, acțiunile de cultură și religie, asistența socială, ajutoare, serviciile de dezvoltare publică, transporturi, agricultură și alte acțiuni sociale.

Prin bugetele județelor se asigură fonduri pentru acțiunile de cultură și religie, asistență socială, ajutoare și indemnizații, servicii de dezvoltare publică, transporturi și alte acțiuni sociale.

Finanțele instituțiilor publice locale și serviciilor publice reprezintă o altă componentă a finanțelor publice locale care reflectă resursele bănești ce se mobilizează și utilizează direct de către acestea.

Instituțiile și serviciile publice locale se deosebesc prin faptul că unele se finanțează integral din bugetele locale, altele se

finanțează parțial din bugetele locale și din alte venituri proprii și altele se finanțează integral din venituri proprii.

Veniturile proprii ale instituțiilor și serviciilor publice de interes local pot proveni din taxe, chirii, tarife pentru manifestări culturale și sportive, concursuri artistice, publicații, studii, proiecte, valorificări de produse din activități proprii, prestații editoriale.

Instituțiile și serviciile publice locale mai pot utiliza în vederea desfășurării activității lor mijloace materiale și resurse bănești primite de la persoane fizice și juridice sub formă de donații și sponsorizări.

Veniturile și cheltuielile cuprinse în bugetele locale, în bugetele instituțiilor și serviciilor publice locale, din bugetele acțiunilor finanțate din venituri în afara bugetului local se grupează, după criteriile unitare aprobate prin clasificare bugetară.

Sfera finanțelor locale s-a lărgit pe măsura descentralizării acțiunilor și serviciilor publice care implică resurse bănești mai mari ce se administrează de către autoritățile administrației publice locale.

Finanțele locale au înregistrat mutații cantitative și calitative pe planul resurselor bănești ce se mobilizează la nivelul unităților administrativ teritoriale și al serviciilor publice locale. Finanțele locale exercită influență însemnată asupra satisfacerii unor cerințe de servicii publice ale locuitorilor.

CAPITOLUL II

AUTONOMIA LOCALĂ ȘI RELAȚIA CU LATURA FINANCIARĂ

2.1. CONCEPTUL DE AUTONOMIE LOCALĂ

Administrația publică la nivelul unităților administrativ teritoriale se organizează și funcționează pe baza principiilor autonomiei locale, al descentralizării serviciilor publice, eligibilității autorităților administrației publice locale, legalității și al consultării cetățenilor în soluționarea problemelor de interes local.¹

CARTA EUROPEANĂ DE LA STRASBOURG menționează faptul că: *“Prin autonomie locală se înțelege dreptul și capacitatea efectivă pentru colectivitățile locale să reglementeze și să administreze în cadrul legii, sub propria lor răspundere și în favoarea populației respective, o parte importantă din treburile publice”*.²

Dreptul și capacitatea efectivă de a administra treburi publice se exercită prin consilii sau adunări formate de membrii aleși prin vot liber, secret, egal, direct și universal care pot dispune de organe executive responsabile în fața lor.

Autonomia locală, după accepțiunea CARTEI EUROPENE de la STRASBOURG se individualizează prin anumite trăsături:

- exprimă atât dreptul, cât și capacitatea autorităților administrației publice locale de a reglementa și administra o parte importantă a treburilor publice. Această trăsătură necesită delimitarea treburilor publice ce se pot administra de către autoritățile administrației publice locale de cele ce revin autorităților administrației centrale;
- dreptul și capacitatea de a reglementa și administra treburile publice locale se exercită în cadrul legii, respectiv ținând seama de prevederile constituției și ale altor legi. Autonomia locală, în calitate de principiu de organizare și funcționare al autorităților administrației publice locale, se poate manifesta numai în limitele prevederilor din constituția unui stat și a altor reglementări legale;
- reglementarea și administrarea unei părți importante din treburile publice se realizează sub propria răspundere și în beneficiul populației. Această trăsătură a autonomiei locale reflectă răspunderea autorităților

¹ Legea administrației publice locale nr.215/22 aprilie 2001, art.2, în M.Of.nr.204/23 aprilie 2001

² CARTA EUROPEANĂ PENTRU AUTONOMIE LOCALĂ, STRASBOURG, 15 oct.1985, art.3 (ratificată de Parlamentul României prin Legea 199/1997)

administrației publice locale de a reglementa și administra o parte importantă din treburile publice. În același timp rezultă că reglementarea și administrarea treburilor publice locale are drept obiectiv principal satisfacerea cerințelor populației;

- autonomia locală conferă autorităților administrației publice locale dreptul ca, în limitele legii, să aibă inițiative în toate domeniile, cu excepția celor care sunt date în mod expres în competența altor autorități publice.

Sfera autonomiei locale depinde, după Carta Europeană, de următoarele condiții:³

- Competențele de bază ale colectivităților locale să fie fixate prin Constituție sau prin lege. Această dispoziție nu împiedică a se atribui colectivităților locale competențe în scopuri specifice, în conformitate cu legea;

- Colectivitățile locale dispun în cadrul legii de latitudinea totală de a-și exercita inițiative în orice chestiune care nu este exclusă din câmpul competențelor lor sau care nu este atribuită unei alte autorități;

- Exercițiul responsabilităților publice trebuie, de o manieră generală, să revină de preferință acelor autorități care sunt cele mai apropiate de cetățeni. Atribuirea unei responsabilități unei alte autorități trebuie să țină cont de amploarea și de natura sarcinii și de exigențele de eficacitate și de economie;

- Competențele încredințate colectivităților locale trebuie să fie în mod normal depline și întregi. Ele nu pot fi limitate de către o altă autoritate centrală sau regională decât prin lege;

- În cazul delegării puterilor de către o autoritate centrală sau regională, colectivitățile locale trebuie să dispună pe cât posibil de libertatea de a adapta acțiunea lor la condițiile locale;

- Colectivitățile locale trebuie să fie consultate, pe cât posibil în timp util și de o manieră apropiată, în cursul procesului de planificare și de luare a deciziei pentru toate cheltuielile care le privesc direct.

Organizarea și funcționarea administrației publice locale pe baza autonomiei presupune o latură juridică, care se reflectă prin asigurarea personalității juridice a unităților administrativ teritoriale. Colectivitățile locale se pot organiza și administra autonom dacă sunt subiecte de drept, au capacitatea de a realiza atribuțiile prevăzute de lege, dispun de resurse financiare și au dreptul de a administra un patrimoniu distinct.

Descentralizarea fiscală reprezintă un factor important de influență asupra autonomiei unei administrații locale. În măsura în care o administrație locală beneficiază de sume și transferuri de la administrația

³ Carta Europeană pentru autonomie locală, art.4

centrală, depinde de aceasta și are o capacitate redusă de a adopta decizii cu privire la serviciile pe care le furnizează cetățenilor.

Prin descentralizarea fiscală, autoritățile administrației publice locale sunt investite cu dreptul de a institui și administra unele impozite și taxe pentru a asigura resursele financiare necesare acoperirii cheltuielilor din bugetele locale. În același timp, descentralizarea fiscală încurajează autoritățile administrației publice locale să organizeze și dezvolte acțiuni din care să rezulte venituri ce pot acoperi consumurile de utilități publice furnizate pe plan local.

Descentralizarea fiscală se realizează în forme diferite⁴:

- delimitarea unei baze fiscale a administrației locale și acordarea dreptului de a decide asupra exploatării ei; baza impozabilă proprie favorizează procesul decizional local de colectare și administrare a impozitului;

- bazele de impozitare și cotele de impozitare sunt de competența autorităților administrației publice locale, dar colectarea și administrarea veniturilor se realizează la nivel central;

- autoritățile administrației centrale colectează și administrează veniturile generate de o bază impozabilă, iar autoritățile administrației publice locale determină baza de impozitare;

- autoritățile administrației publice locale hotărăsc asupra unor cote de impozitare ce se adaugă la cele stabilite de administrația centrală la o bază de impozitare.

Trecerea unor venituri din impozite din competențele autorităților publice centrale la dispoziția autorităților administrației publice locale depinde de anumiți factori:

- selectarea acelor obiective și acțiuni ce se pot administra mai bine prin baza de impozitare de către autoritățile administrației publice locale;

- echitatea presupune urmărirea modului în care se repartizează impozitele locale, respectiv povara fiscală locală și eventualele comportamente ale unor contribuabili ce suportă diferențele de impozite;

- baza de impozitare să corespundă din punct de vedere al cerințelor informaționale tehnice și administrative;

- corelarea impozitelor și taxelor atribuite autorităților administrației publice locale cu cheltuielile necesare funcționării serviciilor publice locale;

De asemenea, descentralizarea unor acțiuni și servicii poate să contribuie la îmbunătățirea furnizării serviciilor publice, la creșterea eficienței prin urmărirea corelației dintre acțiunile locale și cheltuielile necesare.

⁴ Vezi: Sona Capsková, Problemele administrației locale, în Finanțe publice, Teorie și practică în tranziția central europeană, Ars Longa, 1997, p.407.

2.2. LATURA FINANCIARĂ A AUTONOMIEI LOCALE

Autonomia locală implică dreptul autorităților administrației publice locale de a dispune de resurse bănești și de a le utiliza în vederea îndeplinirii atribuțiilor prevăzute de lege, de a elabora buget, de a urmări execuția bugetului, denumită, uneori, autonomie financiară.

După unele păreri, autonomia financiară este dependentă de anumite condiții⁵:

- autoritățile administrației publice locale trebuie să dispună de resurse bănești proprii în măsură suficientă în vederea realizării atribuțiilor prevăzute de lege;
- autoritățile administrației publice locale să fie autorizate să determine propriile venituri și cheltuieli și să elaboreze bugete previzionale;
- autoritățile administrației centrale să exercite control asupra modului de reglementare și administrare a treburilor publice locale.

Autonomia juridică și financiară se materializează în constituirea autorităților administrației publice locale în calitate de persoane juridice distincte, dotate cu buget propriu, voință financiară independentă, suveranitate normativă în domeniul gestiunii financiare și neadmiterea controlului administrației centrale⁶.

Carta Europeană privind autonomia locală recomandă anumite principii pentru formarea și administrarea resurselor financiare locale⁷:

a) Colectivitățile locale au dreptul în cadrul politicii economice naționale la resurse proprii suficiente, de care ele pot dispune în mod liber în exercițiul competențelor lor;

b) Resursele financiare ale colectivităților locale trebuie să fie proporționale cu competențele prevăzute de constituție sau de lege.

c) Cel puțin o parte din resursele financiare ale colectivităților locale trebuie să provină din redevențe și din impozitele locale al cărui procent îl pot fixa ele însele în limitele legii;

d) Sistemele financiare pe care se sprijină resursele de care dispun colectivitățile locale trebuie să fie de natură suficient de diversificată și evolutivă, pentru a le permite să urmărească pe cât posibil în practică evoluția reală a cheltuielilor bugetare de competența lor;

e) Sprijinul colectivităților locale mai slabe din punct de vedere financiar necesită aplicarea unor proceduri de repartizare financiară justă

⁵ François Labie, Finances locales, Dalloz, Paris, 1995, p.5.

⁶ Ibidem, p.7;

⁷ CARTA EUROPEANĂ PRIVIND AUTONOMIA LOCALĂ, art.9 (L.199/1997)

sau măsuri echivalente care să corecteze efectele repartiției inegale a resurselor potențiale de finanțare cât și a sarcinilor ce le revin. Asemenea proceduri sau măsuri nu trebuie să reducă libertatea de a opta a colectivităților locale în domeniul lor propriu de responsabilitate;

f) Colectivitățile locale trebuie să fie consultate de o manieră apropiată asupra modalităților de redistribuire a resurselor financiare;

g) Atribuirea de subvenții nu trebuie să prejudicieze libertatea fundamentală a politicii colectivităților locale în propriul lor domeniu de competență;

h) În scopul finanțării cheltuielilor de investiții, colectivitățile locale trebuie să aibă acces, în conformitate cu legea, la piața națională de capitaluri.

Pornind de la principiile enunțate de **Carta Europeană privind autonomia locală** asupra resurselor financiare, Conferința miniștrilor europeni responsabili ai colectivităților locale din 1996 a recomandat și alte principii care să asigure condițiile pe plan financiar privind autonomia locală:

- autonomia financiară a colectivităților locale, necesită creșterea responsabilității electorilor locali în domeniul financiar și exercitarea unui control democratic efectiv din partea aleșilor locali; colectivitățile locale trebuie să materializeze cheltuielile lor astfel încât să nu pună în pericol autonomia din cauza unei îndatorări excesive;

- promovarea unei transparențe a cheltuielilor publice locale pentru a reduce și a simplifica controlul administrativ asupra actelor colectivităților locale și respectării legalității și principiilor constituționale;

- normalizarea elaborării și executării bugetelor locale și conturilor colectivităților locale;

- autonomia financiară a colectivităților locale implică existența unui potențial fiscal pe teritoriul propriu;

- autoritățile administrației publice locale să dispună, în cadrul limitelor fixate prin lege, de o libertate mai mare în stabilirea redevențelor și a prețului utilizării serviciilor publice locale, pentru a asigura calitatea serviciilor dorite de utilizatorii locali și pe de altă parte echilibrarea bugetelor de funcționare a acestor servicii;

- autoritățile administrației publice locale să fie investite cu dreptul de a ajusta nivelul impozitelor locale;

- autoritățile administrației publice locale sunt chemate să evite marjele între cotele sau bazele de impozitare locale pentru a evita ca o presiune fiscală ridicată să nu fie compensată de o mai bună eficacitate a serviciilor publice locale; presiunea fiscală locală poate genera transferuri financiare nejustificate, incita contribuabilii la schimbarea regiunii și delocalizarea întreprinderilor și antrena dezechilibre în dezvoltarea locală.

În cadrul autonomiei locale se poate delimita latura financiară, care exercită influență directă și hotărâtoare asupra capacității de a reglementa și administra treburile publice de către autoritățile administrației publice locale, ce se individualizează prin următoarele trăsături:

- asigurarea dreptului autorităților administrației publice locale de a elabora, aproba și executa bugetul propriu. Veniturile și cheltuielile autorităților administrației publice locale se prevăd pentru fiecare exercițiu financiar în bugetele locale;
- reglementarea unor competențe ale autorităților administrației publice locale de a determina și administra veniturile proprii formate din impozite, taxe, contribuții în condițiile legii;
- urmărirea execuției bugetare și rectificarea bugetelor locale pe parcursul exercițiului bugetar;
- fundamentarea și aprobarea opțiunilor și priorităților în finanțarea cheltuielilor din bugetele locale;
- utilizarea resurselor financiare ale autorităților administrației publice locale pe parcursul execuției bugetare în condiții de eficiență;
- dreptul autorităților administrației publice de a institui taxe speciale pentru funcționarea unor servicii publice locale destinate unor persoane fizice și juridice;
- dreptul autorităților administrației publice locale de a decide asupra contractării unor împrumuturi în condițiile legii.

Gradul de manifestare al laturii financiare din cadrul autonomiei locale este influențat de modul de delimitare a competențelor asupra furnizării serviciilor publice, de diversitatea și calitatea serviciilor publice, de programele de dezvoltare ale unităților administrativ teritoriale, de îmbunătățirea managementului cheltuielilor din bugetele locale.

Autoritățile administrației publice centrale pot stabili anumite de responsabilități autorităților administrației publice locale în procesul de descentralizare a unor servicii publice, ori a cererii de noi servicii publice dar cu asigurarea resurselor financiare corespunzătoare pentru realizarea atribuțiilor respective.

Latura financiară a autonomiei locale înseamnă asigurarea unor drepturi ale autorităților administrației locale în mobilizarea și administrarea resurselor bănești la dispoziția comunelor, orașelor, municipiilor și județelor.

Carta Europeană privind autonomia locală recomandă protejarea colectivităților locale mai sărace prin aplicarea unor proceduri de redistribuire financiară care să corecteze inegalitățile în resursele de dezvoltare.

Latura financiară reprezintă o componentă importantă a autonomiei locale, care exercită influență asupra capacității de decizie a autorităților administrației publice locale.

Conform prevederilor Legii administrației publice locale nr.215/23 aprilie 2001 *„comunele, orașele și județele sunt unități administrativ teritoriale în care se exercită autonomia locală și în care se organizează și funcționează autorități ale administrației publice locale”*.

Între autoritățile administrației publice locale din comune și orașe și autoritățile administrației publice de la nivel județean se formează raporturi care sunt așezate pe principiile autonomiei, legalității, responsabilității, cooperării și solidarității în rezolvarea problemelor de interes local.

În spiritul principiului autonomiei locale, competențele autorităților administrației publice locale se stabilesc prin lege și se exercită de autoritățile administrației publice locale care se găsesc cel mai aproape de cetățean.

În conformitate cu principiul autonomiei locale, autoritățile administrației locale administrează, sau, după caz, dispun de resurse financiare precum și de bunuri proprietate publică ale comunelor, orașelor și județelor.

Autoritățile administrației publice centrale au obligația să consulte, înainte de adoptarea oricărei decizii, structurile asociative ale autorităților administrației publice locale în toate problemele care le interesează direct.

Autoritățile administrației publice locale au dreptul ca în limitele competențelor lor, să coopereze și să se asocieze cu alte autorități ale administrației publice din țară sau din străinătate.

Comunele, orașele și județele sunt persoane juridice de drept public, care au patrimoniu propriu și capacitate juridică deplină.

Autonomia locală se reflectă prin organizarea și funcționarea administrației publice locale în mod independent, asigurarea capacității de persoană juridică de drept public, a dreptului de a elabora, aproba și executa bugetul propriu, de a stabili și percepe impozitele în condițiile legii și de a administra resursele financiare.

În sfera atribuțiilor Consiliilor locale se încadrează aprobarea bugetului local, administrarea resurselor financiare, executarea bugetului, aprobarea virărilor de credite, a modului de utilizare a rezervei bugetare, a venitului de încheiere a exercițiului bugetar.

Primarul, în calitate de autoritate executivă, întocmește proiectul bugetului local, contul de încheiere a exercițiului bugetar pe care le prezintă spre aprobare Consiliului local, exercită funcția de ordonator de credite, urmărește încasarea veniturilor și cheltuirea sumelor din bugetele locale.

O altă latură a autonomiei locale se referă la dreptul autorităților administrației publice locale de a stabili, urmări și încasa impozite și taxe în condițiile legii sau de a majora sau diminua unele impozite și taxe.

Autonomia locală se manifestă și în situația în care consiliile locale, județene și Consiliul general al municipiului București stabilesc taxe speciale pentru funcționarea unor servicii publice locale create în interesul unor persoane fizice și juridice.

Consiliile locale și județene și Consiliul General al municipiului București au dreptul să decidă asupra contractării de împrumuturi în condițiile prevăzute de lege.

Autonomia locală presupune și creșterea răspunderii autorităților administrației publice locale în administrarea resurselor financiare locale, în dimensionarea cheltuielilor în limitele veniturilor, în întărirea controlului asupra utilizării resurselor din bugetele locale și în administrarea datoriei cu prudență.

2.3. DEZVOLTAREA REGIONALĂ ȘI INTERCONEXIUNEA CU AUTONOMIA LOCALĂ⁸

Regiunea reprezintă o componentă a structurilor de organizare administrativ-teritorială din unele țări, care urmărește îmbunătățirea din punct de vedere calitativ a activității administrației publice locale.

Prin intermediul dezvoltării regionale se valorifică unele resurse locale și unele particularități ale existenței unităților administrativ-teritoriale.

În cadrul structurilor regionale, comunele, orașele pot coopera pe plan economic și social în vederea valorificării unor resurse locale și a atragerii unor resurse financiare.

Uneori, regiunea din unele structuri de organizare administrativ-teritorială are o serie de competențe în furnizarea unor bunuri și servicii, iar, alteleori, regiunea se constituie pentru a favoriza procesul de mobilizare și redistribuire a resurselor bănești și de colaborare al colectivităților locale în realizarea unor programe de dezvoltare economico-sociale.

Prin deciziile cu privire la unele servicii publice sau prin programele pe care le implementează, regiunea contribuie la consolidarea autonomiei locale la nivelul autorităților administrației publice locale.

Obiectivele de bază ale politicii de dezvoltare regională în România sunt următoarele:

⁸ Vezi: Legea nr.151/15 iulie 1998 privind dezvoltarea regională în România în M.Of. nr. 265/16 iulie 1998, art.2

a) Diminuarea dezechilibrelor regionale existente, prin stimularea dezvoltării echilibrate, prin recuperarea accelerată a întârzierilor în dezvoltarea zonelor defavorizate, ca urmare a unor condiții istorice, geografice, economice, sociale, politice și preîntâmpinarea producerii de noi dezechilibre;

b) pregătirea cadrului instituțional pentru a răspunde criteriilor de integrare în structurile Uniunii Europene și de acces la fondurile structurale și la Fondul de coeziune al Uniunii Europene;

c) corelarea politicilor și activităților sectoriale guvernamentale la nivelul regiunilor, prin stimularea inițiativelor și prin valorificarea resurselor locale și regionale, în scopul dezvoltării economico-sociale durabile și al dezvoltării culturale a acestora;

d) stimularea cooperării interregionale, interne și internaționale, a celei transfrontaliere, inclusiv în cadrul euroregiunilor, precum și participarea regiunilor de dezvoltare la structurile și organizațiile europene care promovează dezvoltarea economică și instituțională a acestora, în scopul realizării unor proiecte de interes comun, în conformitate cu acordurile internaționale la care România este parte.

Regiunile de dezvoltare

Consiliile județene și Consiliul General al municipiului București pot hotărî, cu acordul consiliilor locale interesate, ca zona care cuprinde teritoriile județelor în cauză, respectiv al municipiului București să constituie regiuni de dezvoltare prin asociere voluntară pe bază de convenție semnată de reprezentanții consiliilor județene și ai Consiliului general al municipiului București.

Regiunile de dezvoltare nu au personalitate juridică, însă asigură cadrul de implementare și evaluare a politicii de dezvoltare regională (art.5).

Dezvoltarea regională cuprinde un ansamblu de politici ale autorităților administrației publice centrale și locale elaborate în scopul îmbunătățirii performanțelor economice ale unor arii geografice constituite în regiuni de dezvoltare și care beneficiază de sprijinul Guvernului, al Uniunii Europene și al altor instituții și autorități naționale și internaționale.

Structuri teritoriale pentru dezvoltarea regională

Consiliul pentru Dezvoltarea Regională, în calitate de organ deliberativ pentru coordonarea activităților de promovare a obiectivelor care decurg din politicile de dezvoltare regională la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare, are următoarele atribuții:

a) analizează și hotărăște strategia și programele de dezvoltare regională;

b) aprobă proiectele de dezvoltare regională;

c) prezintă Consiliul Național de Dezvoltare Regională propuneri privind constituirea Fondului pentru dezvoltare regională;

d) aprobă criteriile, prioritățile, alocarea și destinațiile resurselor Fondului pentru dezvoltare regională;

e) urmărește utilizarea fondurilor alocate agențiilor pentru dezvoltare regională din Fondul național pentru dezvoltare regională.

Consiliul pentru dezvoltare regională este format din președinții consiliilor județene și câte un reprezentant al consiliilor municipale, orășenești și comunale desemnați de fiecare județ pe durata mandatului.

Consiliul pentru dezvoltare regională va avea un președinte și un vicepreședinte. Aceste funcții se îndeplinesc prin rotație pentru un mandat de un an de reprezentanții județelor desemnați de acestea.

La lucrările Consiliului pentru dezvoltare regională participă, fără drept de vot, prefectii județelor. De asemenea, pot fi invitați reprezentanți ai Consiliilor locale, municipale, orășenești și comunale precum și ai instituțiilor și organizațiilor cu atribuții în domeniul dezvoltării regionale.

Agențiile pentru Dezvoltare Regională sunt organisme neguvernamentale nonprofit, de utilitate publică, cu personalitate juridică care acționează în domeniul specific dezvoltării regionale.

Finanțarea cheltuielilor de organizare și funcționare a Agenției pentru Dezvoltare Regională se asigură din Fondul pentru dezvoltare regională, nivelul fiind aprobat de Consiliul pentru dezvoltare regională.

Agenția pentru dezvoltare regională are următoarele atribuții:

a) elaborează și propune Consiliului pentru dezvoltare regională spre aprobare, strategia de dezvoltare regională, programele de dezvoltare regională și planurile de gestionare a fondurilor;

b) pune în aplicare programele de dezvoltare regională și planurile de gestionare a fondurilor, în conformitate cu hotărârile adoptate de Consiliul pentru dezvoltare regională cu respectarea legislației în vigoare și răspunde față de acestea pentru realizarea lor;

c) identifică zonele defavorizate din cadrul regiunii de dezvoltare împreună cu Consiliile locale sau județene și înaintează documentațiile necesare, aprobate în prealabil de Consiliul pentru dezvoltare regională,

Agenției Naționale pentru Dezvoltare Regională și Consiliul Național pentru Dezvoltare Regională;

d) asigură asistența tehnică de specialitate, împreună cu consiliile locale sau județene, a persoanelor fizice sau juridice cu capital de stat sau privat care investesc în zonele defavorizate;

e) înaintează Agenției Naționale pentru Dezvoltare Regională propuneri de finanțare din Fondul național pentru dezvoltare regională a proiectelor de dezvoltare aprobate;

f) acționează pentru atragerea de surse financiare la Fondul pentru dezvoltare regională;

g) gestionează Fondul pentru dezvoltare regională în scopul realizării obiectivelor prevăzute în programele de dezvoltare regională;

h) răspunde față de Consiliul pentru Dezvoltare Regională pentru corecta gestionare a fondurilor alocate.

Programele de dezvoltare regională se finanțează din Fondul pentru dezvoltare regională, administrat de Agenția pentru Dezvoltare Regională ce se constituie anual din:

a) alocații de la Fondul național de dezvoltare regională;

b) contribuții de la bugetele locale și județene în limitele aprobate de consiliile locale și județene;

c) surse financiare atrase din sectorul privat, de la bănci, investitori străini, Uniunea Europeană și de la alte organizații internaționale.

Operațiunile financiare privind executarea proiectelor de investiții sunt derulate de agențiile pentru dezvoltare regională, prin unitățile teritoriale ale trezoreriei statului.

Structuri naționale pentru dezvoltarea regională

Consiliul Național pentru Dezvoltare Regională are în componentă președinții și vicepreședinții consiliilor pentru dezvoltare regională și la paritate cu numărul acestora, reprezentanți ai Guvernului, desemnați prin hotărâre a Guvernului. Președintele Consiliului Național pentru Dezvoltare Regională este primul-ministru.

Consiliul Național pentru Dezvoltare Regională are următoarele atribuții:

a) aprobă strategia națională pentru dezvoltare regională și Programul național de dezvoltare regională;

b) prezintă Guvernului propuneri privind instituirea Fondului național pentru dezvoltare regională;

c) aprobă criteriile, prioritățile și modul de alocare a resurselor Fondului național pentru dezvoltare regională;

d) urmărește utilizarea fondurilor alocate agențiilor pentru dezvoltare regională din Fondul național de dezvoltare regională;

e) aprobă utilizarea fondurilor de tip structural, acordate României de către Comisia Europeană în perioada de preaderare și a fondurilor structurale după aderarea la Uniunea Europeană;

f) urmărește realizarea obiectivelor dezvoltării regionale, inclusiv în cadrul activităților de cooperare externă a regiunilor de dezvoltare, de tip transfrontalier, interregional, la nivelul euroregiunilor.

Agenția Națională pentru Dezvoltare Regională în calitate de organ executiv al Consiliului Național pentru Dezvoltare Regională are următoarele atribuții:

a) *elaborează strategia națională pentru dezvoltare regională și Programul național pentru dezvoltare regională;*

b) elaborează principiile, criteriile, prioritățile și modul de alocare a resurselor Fondului național pentru dezvoltare regională;

c) propune Consiliului Național pentru Dezvoltare Regională constituirea Fondului național pentru dezvoltare regională;

d) asigură managementul financiar și tehnic al Fondului național pentru dezvoltare regională;

e) promovează diferite forme de cooperare între județe, municipii, orașe și comune;

f) asigură asistența de specialitate consiliilor pentru dezvoltare regională;

g) propune Consiliului Național pentru Dezvoltare Regională nominalizarea unor zone drept zone defavorizate, pentru a fi susținute economic și financiar, prin instrumentele specifice politicii de dezvoltare regională;

h) îndeplinește funcția de negociator național în relația cu Direcția de Politică Regională și Coeziune din cadrul Comisiei Europene pentru Fondul European de Dezvoltare Regională și Fondul de coeziune;

i) gestionează fondurile alocate României din Fondul European de Dezvoltare Regională;

j) gestionează fondurile alocate României din Fondul de coeziune;

k) coordonează aplicarea Planului național de dezvoltare regională care stă la baza negocierilor cu Comisia Europeană și a finanțărilor pentru diferite programe comunitare.

Fondul național pentru dezvoltare regională se constituie pentru finanțarea programelor de dezvoltare regională, din sumele ce se alocă anual prin bugetul de stat, la care se adaugă și alte surse de finanțare interne și internaționale:

a) asistența financiară permanentă din partea Uniunii Europene în cadrul Programului PHARE;

b) sumele provenite din fondurile de tip structural care se asigură României de către Uniunea Europeană în perioada în care are statut de asociat;

c) sumele provenite din fondurile structurale ce se vor asigura României în momentul aderării sale la Uniunea Europeană;

d) asistența financiară nerambursabilă din partea unor guverne, organizații internaționale, bănci.

Dezvoltarea regională constituie o formă de organizare a administrației publice cu competențe specifice care poate contribui la amplificarea cooperării între unitățile administrativ-teritoriale și la întărirea autonomiei locale.

CAPITOLUL III

VENITURILE FISCALE ȘI NEFISCALE DIN BUGETE LOCALE

3.1. SFERA VENITURILOR BUGETELOR LOCALE ȘI CLASIFICAREA LOR

Veniturile bugetelor locale sunt formate din veniturile proprii, veniturile din sume defalcate din unele venituri ale bugetului de stat, subvenții primite de la bugetul de stat și de la alte bugete, donații și sponsorizări.

Veniturile proprii care se prevăd în bugetele proprii ale județelor sunt constituite din: impozitul pe profit de la regiile autonome și societățile comerciale de sub autoritatea consiliilor județene; cote defalcate din impozitul pe venit, alte impozite pe venit, profit și câștiguri din capital, taxe pentru utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pe desfășurarea activității, venituri din proprietate, venituri din prestări de servicii și alte activități, amenzi, penalități și confiscări, venituri din valorificarea unor bunuri.

Veniturile proprii care se prevăd și încasează prin bugetele proprii ale comunelor, orașelor, municipiilor, sectoarelor municipiului București și al municipiului București sunt formate din: impozitul pe profit de la regiile autonome și societățile comerciale de sub autoritatea consiliilor locale, cote defalcate din impozitul pe venit, alte impozite pe venit, profit și câștiguri din capital, impozite și taxe pe proprietate, alte impozite și taxe generale pe bunuri și servicii, taxe pe servicii specifice: taxe pentru utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pe desfășurarea activității, alte impozite și taxe fiscale, venituri din proprietate, venituri din dobânzi, venituri din prestări de servicii și alte activități, venituri din taxe administrative, eliberări de permise, amenzi, penalități și confiscări, diverse venituri din valorificarea unor bunuri.

Impozitele și taxele pe proprietate ce se încasează în bugetele comunelor, orașelor, municipiilor, sectoarelor municipiului București și al municipiului București sunt reprezentate de impozitul pe clădiri, impozitul pe terenuri, taxe judiciare de timbru, taxe de timbre pentru activitatea notarială și alte taxe de timbru.

În sfera taxelor pe utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pe desfășurarea activității se încadrează impozitul asupra mijloacelor de transport, taxele și tarifele pentru eliberarea de licențe și autorizații de funcționare.

Veniturile din proprietate se referă la vărsămintele din profitul net al regiilor autonome de sub autoritatea consiliilor locale, restituiri de fonduri din finanțarea bugetară a anilor precedenți, venituri din concesiuni și închirieri și alte venituri.

Veniturile din prestări de servicii și alte activități includ: veniturile din prestări de servicii, contribuția părinților și a susținătorilor legali pentru întreținerea copiilor în creșe, contribuția persoanelor beneficiare ale cantinelor de ajutor mutual, taxe din activități cadastrale și agricultură, contribuția lunară a părinților pentru întreținerea copiilor în unitățile de protecție socială, venituri din recuperarea cheltuielilor de judecată, imputații și despăgubiri.

Veniturile din taxe administrative, eliberări din permise sunt constituite din taxe extrajudiciare de timbru și alte venituri din taxe administrative.

Amenzile, penalitățile și confiscările includ veniturile încasate sub forma amenzilor și al altor sancțiuni, penalități pentru nedepunerea sau depunerea cu întârziere a declarației de impozite și taxe, încasări din valorificarea bunurilor confiscate, abandonate și alte amenzi, penalități și confiscări.

Veniturile din valorificarea unor bunuri sunt formate din veniturile valorificarea unor bunuri ale instituțiilor publice, venituri din vânzarea locuințelor construite din fondurile statului, venituri din vânzarea unor bunuri aparținând domeniului privat.

Evaluarea corectă a veniturilor bugetelor locale implică analiza unor date din perioadele precedente, estimarea impactului unor modificări în baza de impozitare a unor venituri.

CAPITOLUL IV

COTELE DEFALCATE DIN IMPOZITUL PE VENIT ȘI ÎMPRUMUTURILE AUTORITĂȚILOR ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE

4.1 Cotele defalcate din impozitul pe venit și alte transferuri de la bugetul de stat

Resursele bănești transferate de la bugetul central către bugetele administrațiilor locale **se justifică astfel**:

a) În unele țări, administrațiile locale dispun de resurse reduse și insuficiente față de competențele lor, care determină dezechilibre verticale, și necesită, transferurile de la bugetul administrației centrale;

b) Cetățenii care locuiesc în unitățile administrativ teritoriale fiind obligați să contribuie prin impozite și taxe la bugetele localităților, ar trebui să beneficieze de același quantum de cheltuieli pentru a restabili echilibrul fiscal orizontal. Cotele defalcate și sumele de la bugetul administrației centrale restabilesc echilibrul fiscal orizontal;

c) Furnizarea unor bunuri și servicii de autoritățile administrației publice locale la un standard minim implică transferuri de resurse bănești de la bugetul de stat către bugetele locale;

d) Neutralizarea impactului unor externalități se realizează prin cote și sume defalcate de la bugetul administrației centrale de stat. Uneori, de unele servicii publice locale beneficiază cetățeni din alte unități administrativ teritoriale care nu au contribuit prin impozite și taxe la acoperirea costurilor furnizării serviciilor în localitățile respective;

e) Prin intermediul cotele și sumelor defalcate de la bugetul administrației centrale, autoritățile administrației publice locale sunt sprijinite în direcția promovării unor politici de stabilizare și creștere economică;

În calitate de mecanism de redistribuire a resurselor financiare între autoritățile administrației publice, **cotele și sumele defalcate, precum și transferurile trebuie să îndeplinească unele criterii:**

- să asigure veniturile corespunzătoare acoperirii cheltuielilor din bugetele proprii ale autorităților administrației publice locale;
- transferurile să nu încurajeze creșterea cheltuielilor și să nu descurajeze eforturile de mobilizare a unor resurse locale;
- transferurile să asigure echitatea în suportarea sarcinilor fiscale;
- transferurile să se efectueze pe baza stabilității și transparenței, respectiv să presupună o stabilitate în timp pentru a fundamenta proiecțiile financiare la nivel local și să se bazeze pe anumite formule de determinare.

Principiul solidarității presupune ca să se asigure o redistribuire financiară în favoarea colectivităților locale cu venituri mai reduse pe baza unor instrumente și procedee precis determinate. Instrumentele de redistribuire să se conceapă pe baza consultării colectivităților locale în vederea reflectării solidarității și să nu fie percepute ca o penalizare a colectivitățile locale.

a) Cote defalcate din impozitul pe venit

În vederea acoperirii unor cheltuieli din bugetele locale, **din impozitul pe venit încasat la bugetul de stat** la nivelul fiecărei unități administrativ-teritoriale se alocă lunar, în termen de 5 zile lucratoare de la finele lunii în care s-a încasat acest impozit:

- o cota de 47% la bugetele locale ale comunelor, orașelor și municipiilor pe al căror teritoriu își desfășoară activitatea plătitorii de impozite;
- o cota de 13% la bugetul local al județului;
- o cota de 22% într-un cont distinct deschis pe seama direcțiilor generale ale finanțelor publice la trezoreria municipiului reședință de județ pentru echilibrarea bugetelor locale ale comunelor, orașelor, municipiilor și al județului.

Operațiunile de virare la bugetele locale a cotelor convenite din impozitul pe venit se efectuează de Ministerul Finanțelor Publice prin Direcțiile generale ale Finanțelor Publice Județene și Direcția Generală a Finanțelor Publice a Municipiului București.

Plătitorii de impozite și taxe care au organizat puncte de lucru stabile cu minim 5 angajați sunt obligați să solicite înregistrarea fiscală a acestora ca plătitor de impozitul pe venituri din salariile la organul fiscal a cărui rază teritorială se afla punctul de lucru. Plătitorii de impozite și taxe au obligația să organizeze evidența contabilă pentru determinarea impozitului pe venitul din salarii.

Primarul poate verifica corecta înregistrare fiscală a contribuabililor la organul fiscal teritorial respectiv a sediului principal și a sediului secundar prin compartimentele de specialitate.

b) Alocarea cotelor și sumelor defalcate din unele venituri ale bugetului de stat

În vederea finanțării cheltuielilor publice din bugetele locale, precum și pentru echilibrarea bugetelor locale ale unităților administrativ-teritoriale, prin legea bugetului de stat se aproba sume defalcate din unele venituri ale bugetului de stat pentru echilibrarea bugetelor locale.

Sumele defalcate din unele venituri ale bugetului de stat pentru echilibrarea bugetelor locale se repartizează pe județe pe baza următoarelor criterii:

a) capacitatea financiară determinată pe baza impozitului pe venit încasat pe locuitor în proporție de 70%;

b) suprafața județului în proporție de 30%

În vederea repartizării sumelor defalcate din unele venituri ale bugetului de stat pentru echilibrarea bugetelor locale, direcțiile generale ale finanțelor publice județene calculează indicatorii: impozitul pe venit mediu pe locuitor pe unitatea administrativ-teritorială și impozitul pe venit mediu pe locuitor pe ansamblul județului.

Transferuri de resurse bănești de la bugetul de stat către bugetele locale se pot acorda pentru investiții finanțate din împrumuturi externe la a căror realizare contribuie și Guvernul.

De asemenea, din bugetul de stat, din bugetele unor ordonatori principali de credite se pot acorda transferuri către bugetele locale în vederea finanțării unor programe de dezvoltare sau sociale de interes național, județean sau local.

Determinarea sumelor pentru echilibrarea bugetelor locale, de la data de 1 ianuarie 2009 va ține seama de următoarele:

- posibilitatea de acoperire a secțiunii de funcționare a bugetului local din venituri proprii;
- numai în situația în care veniturile proprii nu acoperă cheltuielile din secțiunea de funcționare se vor propune sume pentru asigurarea echilibrului secțiunii de funcționare a bugetului local;
- standardele minime de cost pentru prestarea serviciilor publice către populație;
- standardele minime de calitate pentru prestarea serviciilor publice către populație;
- după analiza conform criteriilor menționate în limita sumelor posibile de asigurat de la bugetul de stat se stabilesc sume care să fie prevăzute în secțiunile de dezvoltare a bugetelor locale.

c) Transferuri consolidabile pentru bugetele locale

Transferurile de la bugetul de stat către bugetele locale se pot acorda pentru investiții finanțate din împrumuturi externe la a căror realizare contribuie și Guvernul.

De asemenea, din bugetul de stat, prin bugetele unor ordonatori de credite precum și din alte bugete se pot acorda transferuri către bugetele locale pentru finanțarea unor programe de dezvoltare sau sociale de interes național, județean și local.

4.2. Împrumuturile autorităților administrației publice locale

4.2.1. Consiliile locale, județene și Consiliul General al municipiului București pot aproba contractarea sau garantarea de împrumuturi interne sau externe pe termen scurt, mediu și lung pentru realizarea de investiții publice de interes local precum și pentru refinanțarea datoriei publice.

Contractarea sau garantarea de împrumuturi de către autoritățile administrației publice locale se aprobă cu votul a cel puțin jumătate plus unu din numărul consilierilor în funcție.

Autoritățile administrației publice locale pot contracta sau garanta împrumuturi numai cu avizul comisiei de autorizare a împrumuturilor locale.

Datoria publică angajată de autoritățile deliberative ale administrației publice locale reprezintă o obligație care urmează să fie rambursată din veniturile proprii ale unităților administrativ teritoriale, precum și din veniturile beneficiarilor de împrumuturi garantate de autoritățile administrației publice locale.

Datoria publică locală exprimă totalitatea obligațiilor de plată la un moment dat ce revine autorității administrației publice locale rezultată din acorduri și contracte de împrumut interne și externe, ce stipulează termenii și condițiile împrumutului între beneficiar și creditor și care se rambursează din veniturile proprii ale unității administrativ-teritoriale.

Instrumentele de contractare a datoriei publice de către colectivitățile locale sunt: titlurile de valoare, împrumuturile de la bănci comerciale, credit furnizor, leasing financiar, garanție locală.

Emisiunea și lansarea titlurilor de valoare se pot face direct de către autoritățile administrației publice locale sau prin intermediul unor agenții ori al altor instituții specializate.

Valoarea totală a datoriei contractate de autoritățile administrației publice locale se înscrie în registrul de evidență a datoriei publice locale

care reflectă informațiile privind datoria publică locală și detalierea datoriilor.

Valoarea totală a garanțiilor emise de autoritățile administrației publice locale se înscrie în registrul garanțiilor locale.

După contractare și/sau garantarea de împrumuturi interne și/sau externe, autoritățile administrației publice locale au obligația de a transmite Ministerului Finanțelor, în termen de 10 zile de la data intrării în vigoare a contractului, a unor copii de pe fiecare document.

În perioada de utilizare și rambursare a împrumutului contractat/garantat, autoritățile administrației publice locale raportează la Ministerul Finanțelor date privind datoria publică lunară, în termen de 15 zile de la sfârșitul perioadei.

4.2.2. Condiții pentru contractarea sau garantarea de împrumuturi de autoritățile administrației publice locale

Împrumuturile contractate de unitățile administrativ-teritoriale, precum și cele contractate de operatorii economici și serviciile publice din subordine **pot fi garantate de către acestea prin veniturile proprii.**

Garanția prin venituri devine valabilă și se aplică din momentul acordării garanției. Veniturile care se constituie în garanție și care sunt încasate la bugetul local sunt supuse condițiilor din acordul de garantare, care se aplică cu prioritate față de orice revendicări ale altor terți către autoritatea administrației publice locale.

Totalul datoriilor anuale reprezentând ratele scadente la împrumuturile contractate și/sau garantate, dobânzile și comisioanele aferente ale unităților administrativ teritoriale inclusiv ale împrumutului care urmează să fie contractat să nu depășească 30% din suma veniturilor bugetului local.

În vederea calculării acestei limite pentru împrumuturile contractate și/sau garantate cu o rată variabilă a dobânzii se ține seama de valoarea datoriei la rata dobânzii valabile la data întocmirii documentației.

În scopul calculării acestei limitei, împrumuturile acordate în valută țin seama de cursul de schimb comunicat de Banca Națională a României la data efectuării calculului.

FONDUL DE RISC se formează în afara bugetului local pentru acoperirea riscurilor financiare care decurg din garantarea de către unitățile administrației publice locale a împrumuturilor contractate de operatorii economici și serviciile publice de subordonare locală.

Fondul de risc se constituie din: sumele încasate sub formă de comisioane de la beneficiarii împrumuturilor garantate, dobânzile

acordate de unitățile trezoreriei statului la disponibilitățile fondului, majorări de întârziere la nivelul celor existente pentru veniturile bugetare, aplicate pentru neplata în termen de către beneficiarii împrumuturilor garantate, și, respectiv, a ratelor scadente, dobânzilor și comisioanelor aferente și în completare din bugetul local.

Fondul de risc se păstrează în conturi separate deschise la unitățile teritoriale ale trezoreriei statului și se constituie distinct pentru garanții locale la împrumuturi interne și respectiv, pentru garanții la împrumuturi externe.

Nivelul comisionului de risc se determină de ordonatorul principal de credite și se aprobă de autoritățile deliberative. Comisionul se aplică asupra valorii împrumutului garantat.

Sumele aflate în contul de risc la sfârșitul anului se regularizează cu bugetul local în limita sumelor primite de la acest buget, iar diferența se reportează în anul următor cu aceeași destinație.

4.2.3. Împrumuturi din contul curent general al trezoreriei statului

În cazul în care, pe parcursul execuției apar goluri temporare de casă ca urmare a decalajului dintre veniturile și cheltuielile bugetului local, acestea se pot acoperi prin împrumuturi acordate de Ministerul Finanțelor, din disponibilitățile contului general al trezoreriei statului, numai după utilizarea fondului de rulment.

Împrumutului autorităților administrației publice locale se supune următoarelor limite:

- nu va depăși 5% din totalul veniturilor estimate a fi încasate pe durata anului bugetar în care se împrumută;
- autoritățile administrației publice locale nu pot angaja împrumuturi mai mari, decât fondurile pe care le pot rambursa pe durata aceluiași an bugetar;

Rambursarea fondurilor împrumutate este garantată cu veniturile estimate a fi încasate în anul bugetar respectiv.

Activitatea autorităților administrației publice locale poate fi supusă unei verificări excepționale de către Curtea de Conturi în următoarele situații:

- în situația în care autoritatea administrației publice locale nu își rambursează toate obligațiile de plată pe termen scurt până la sfârșitul anului bugetar în care au fost angajate împrumuturile;
- dacă, la un anumit moment, pe durata anului bugetar datoriile pe termen scurt ale autorității administrației publice locale depășesc limita stabilită.

- la sesizarea motivată a cel puțin unei treimi din numărul membrilor ce compun autoritatea deliberativă, Curtea de Conturi va solicita autorităților administrației publice locale, care se află într-una din situațiile menționate să întocmească și să depună un plan de redresare la Curtea de Conturi și Direcția generală a finanțelor prin care se obligă să se încadreze în limitele de împrumut în termen de 12 luni.

Ministerul Finanțelor este autorizat să acorde din disponibilitățile contului general al trezoreriei statului, împrumuturi cu dobândă autorităților administrației publice locale, în cadrul planului de redresare, dacă acestea se angajează la rambursarea fondurilor într-un termen stabilit, care să nu depășească doi ani.

CAPITOLUL V

CHELTUIELILE DIN BUGETELE LOCALE

5.1. SFERA CHELTUIELILOR DIN BUGETELE LOCALE ȘI CLASIFICAREA LOR

Cheltuielile publice locale reflectă cheltuielile aprobate și efectuate din bugetele locale, din bugetele instituțiilor și serviciilor publice de interes local și din bugetele activităților finanțate integral din venituri proprii, în limita și potrivit destinației stabilite prin bugetele respective.

Cheltuielile din bugetele locale exprimă eforturile financiare realizate de autoritățile administrației publice locale pentru acoperirea cerințelor sociale, culturale, economice, a serviciilor de dezvoltare publică și a altor cerințe ale locuitorilor din unitățile administrativ-teritoriale.

Cheltuielile din bugetele locale se grupează după clasificarea funcțională pe următoarele părți:

- partea I Autorități executive
- partea III Cheltuieli social culturale
- partea IV Servicii și dezvoltare publică și locuințe
- partea V Acțiuni economice
- partea VI Alte acțiuni
- partea IX Plăți, dobânzi și comisioane
- partea X Fond rezervă bugetară

Părțile de cheltuieli din bugetele locale, la rândul lor, se împart pe capitole și subcapitole. Principalele capitole de cheltuieli de la partea de acțiuni social culturale sunt reprezentate de: învățământ, cultură, religie, asistență socială, alocații, pensii, ajutoare și indemnizații.

După clasificarea economică, cheltuielile din bugetele locale se împart în **cheltuieli curente și cheltuieli de capital**. În sfera cheltuielilor curente se încadrează cheltuielile de personal, cheltuielile materiale și de servicii și alte cheltuieli. Cheltuielile de capital sunt formate din investițiile autorităților administrației publice locale.

Cheltuielile grupate pe capitole se detaliază pe subcapitole iar în cadrul acestora se grupează pe titluri, articole aliniate.

Cheltuielile care se prevăd și se realizează în bugetele proprii ale județelor se referă la următoarele acțiuni publice executive și acțiuni externe: alte servicii publice generale, dobânzi, transferuri cu caracter general între diferitele nivele ale administrației, apărare (centre militare), ordine publică și siguranță națională (poliție comunitară, protecție civilă și protecție contra incendiilor), învățământ, sănătate (servicii medicale în

unitățile medicale (cu paturi), cultură, recreere și religie, asigurări și asistență socială, locuințe, servicii și dezvoltare publică, protecția mediului, acțiuni generale economice, comerciale și de muncă, combustibil și energie, agricultură și silvicultură, piscicultură, transporturi și alte acțiuni economice.

Cheltuielile care se efectuează prin bugetele proprii ale comunelor, orașelor, municipiilor, sectoarelor municipiului București și al municipiului București cuprind: autorități publice și acțiuni externe, alte servicii publice generale, dobânzi, transferuri cu caracter general între diferite niveluri ale administrației, apărare, ordine publică și siguranță națională, învățământ, sănătate, cultură, recreere și religie, asigurări și asistență socială, locuințe, servicii și dezvoltare publică, protecția mediului, acțiuni generale economice, comerciale și de muncă, combustibil și energie, agricultură, silvicultură, piscicultură, transporturi, alte acțiuni economice, fond pentru garantarea împrumuturilor externe, dobânzilor și comisioanelor aferente, transferuri către alte bugete, dobânzi aferente datoriei publice, plăți de dobânzi, rambursări de împrumuturi, fond de rezervă bugetară.

Rezoluția Conferinței miniștrilor europeni de administrație locală menționează următoarele principii în domeniul cheltuielilor de funcționare:

- Colectivitățile locale trebuie să se preocupe de acoperirea cheltuielilor de funcționare pe seama veniturilor ordinare și nu prin împrumuturi. În acest scop se justifică ca principalele servicii publice să își gestioneze resursele proprii și să asigure echilibrarea lor anuală;
- Sprijinul financiar din partea statului în vederea acoperirii cheltuielilor de funcționare ale colectivităților locale trebuie să îmbrace forma generală pe care aceștia să o utilizeze fără restricții.

5.2. FACTORI CARE INFLUENȚEAZĂ ASUPRA CHELTUIELILOR DIN BUGETELE LOCALE

Evoluția cheltuielilor din bugetele locale este determinată de acțiunea unor factori economici și sociali care se diferențiază de la o unitate administrativ-teritorială la alta.

Un prim factor de influență asupra cheltuielilor din bugetele locale îl constituie **gradul de dezvoltare economică al unităților administrativ teritoriale.**

În măsura în care unitățile administrativ teritoriale promovează programe și acțiuni de dezvoltare economică se realizează resurse bănești care se pot dirija pentru finanțarea cheltuielilor din bugetele locale.

Modul de exercitare a puterii și structura organelor administrației publice locale exercită influență asupra cheltuielilor din bugetele locale.

Competențele autorităților administrației publice locale stabilite prin prevederi legale în furnizarea unor servicii locuitorilor unităților administrativ teritoriale vor influența asupra cheltuielilor din bugetele locale.

Urbanizarea care presupune elaborarea și aplicarea unor programe de modernizare a localităților în vederea ridicării gradului de satisfacere cu unele servicii publice implică creșterea cheltuielilor de această natură din bugetele locale.

Numărul și structura populației dintr-o unitate administrativ teritorială va exercita influență asupra cheltuielilor din bugetele locale.

Rețeaua de instituții social culturale prin care se asigură servicii sociale și culturale necesită cheltuieli de funcționare ce se acoperă din bugetele locale.

Rețeaua de organizații, regii din cadrul localităților; organizarea și funcționarea compartimentelor financiare în cadrul autorităților administrației publice locale exercită influență asupra cheltuielilor din bugetele locale.

5.3. CHELTUIELILE CURENTE DIN BUGETELE LOCALE

a) Autorități publice și acțiuni externe

În sfera cheltuielilor ce se acoperă din bugetele județelor se încadrează cele privind autoritățile executive județene și alte acțiuni externe.

De asemenea, din bugetele proprii ale comunelor, orașelor, municipiilor, sectoarelor municipiului București se finanțează autoritățile publice.

b) Alte servicii publice generale includ cheltuielile ce se finanțează prin bugetele județelor, comunelor, orașelor, municipiilor, sectoarelor municipiului București și al municipiului București se referă la fondul de rezervă bugetară la dispoziția autorităților administrației publice locale, fondul de garantare a împrumuturilor externe contractate/garantate de autoritățile administrației publice locale, servicii publice comunitare de evidență a persoanelor, alte servicii publice generale;

c) Prin bugetele proprii ale județelor, comunelor, orașelor, municipiilor, sectoarelor municipiului București și al municipiului București se prevăd fonduri pentru acoperirea cheltuielilor cu dobânzile;

d) În cadrul bugetelor proprii ale județelor se prevăd fonduri pentru transferuri cu caracter general între diferite niveluri ale administrației (transferuri din bugetele consiliilor județene pentru finanțarea centrelor

de zi pentru protecția copilului), iar prin bugetele proprii ale comunelor, orașelor, municipiilor și al municipiului București se reflectă transferurile din bugetele locale pentru instituțiile de asistență socială pentru persoanele cu handicap;

e) Cheltuielile de apărare ce se acoperă din bugetele proprii ale județelor, comunelor, orașelor, municipiilor, sectoarelor municipiului București și al municipiului București se referă la fondurile pentru întreținerea centrelor militare;

f) Cheltuielile privind ordinea publică și siguranța națională ce se pot efectua prin bugetele proprii ale județelor, comunelor, orașelor, municipiilor, sectoarelor municipiului București și ale municipiului București asigură resursele necesare funcționării poliției comunitare și pentru protecția civilă și pentru protecția contra incendiilor;

g) **Cheltuielile pentru învățământ.**

h) **Cheltuieli pentru sănătate**

Prin bugetele proprii ale comunelor, orașelor, municipiilor se finanțează serviciile medicale în unitățile sanitare cu paturi și alte instituții și acțiuni sanitare. De asemenea, prin bugetele proprii ale județelor se acoperă cheltuielile privind serviciile medicale în unitățile sanitare cu paturi.

i) **Cheltuielile pentru cultură, recreere și religie**

Prin bugetele proprii ale județelor se prevăd și finanțează cheltuieli destinate funcționării bibliotecilor publice județene, muzeele, instituțiilor publice de spectacole și concerte, școlilor populare de artă, centrelor pentru conservarea și promovarea culturii tradiționale, servicii religioase și acțiuni sportive.

Din bugetele proprii ale comunelor, orașelor, municipiilor sectoarelor municipiului București și al municipiului București se finanțează bibliotecile publice, comunale, orășenești, municipale, muzeele, instituțiile publice de spectacole, școli populare de artă, casele de cultură, căminele culturale, servicii religioase, activitatea sportivă și de tineret.

Cheltuielile din bugetele locale destinate acțiunilor de cultură și religie vizează funcționarea instituțiilor de cultură și religie, respectiv încălzit, iluminat, întreținere, gospodărire, reparații curente, capitale, salariile personalului, procurarea cărților și publicațiilor, realizarea unor programe culturale.

l) **Cheltuielile pentru asigurări și asistență socială**

Prin bugetele proprii ale județelor se finanțează asistența acordată persoanelor în vârstă, asistența socială în caz de boli și invaliditate, asistența socială pentru familie și copii.

Din bugetele proprii ale comunelor, orașelor, municipiilor, sectoarelor municipiului București și al municipiului București, se

acoperă cheltuielile privind asistența socială în caz de boli și invaliditate, asistența socială pentru familie și copii, ajutoare pentru locuințe, creșe, prevenirea excluderii sociale prin ajutor social și cantine de ajutor social.

Cheltuielile privind căminele de bătrâni și pensionari, cămine spital pentru invalizi și bolnavi cronici, cantine de ajutor social cuprind în sfera lor resursele bănești necesare întreținerii și gospodăririi acestora respectiv pentru încălzit, iluminat, curățenie, reparații curente, reparații capitale, dotare cu anumite utilități, hrană, medicamente, personal de specialitate și de deservire.

Cheltuielile privind serviciul public specializat pentru protecția copilului sunt reprezentate de resursele bănești necesare organizării și funcționării instituțiilor publice de protecția copilului, pentru hrană, îmbrăcăminte, medicamente, dotare și alte cerințe ale vieții normale ale copiilor.

În realizarea activităților de protecție a copilului, Autoritatea colaborează cu autoritățile administrației publice locale în coordonarea metodologică a serviciilor publice specializate pentru protecția copilului aflate în subordinea consiliilor județene, respectiv a consiliilor locale ale municipiului București, precum și comisiile pentru protecția copilului organizate la nivelul județelor și al sectoarelor municipiului București.

Autoritatea poate finanța sau, după caz, cofinanța programe specifice de implementare a strategiei naționale în domeniul reformei sistemului de servicii și instituții destinate îngrijirii, protecției și promovării drepturilor copilului și programe de urgență pentru depășirea unor situații de criză, în vederea asigurării protecției și îngrijirii copiilor, pentru a preveni și elimina efectele calamităților naturale și alte programe.

Activitatea serviciilor și instituțiilor publice care se îngrijesc și asigură protecția copilului se finanțează din următoarele surse⁹:

a) contribuții obligatorii ale consiliilor municipale, orașenești și comunale din al cărui teritoriu provin copii cu handicap și aflați în dificultate;

a) sume alocate din bugetul autorității centrale;

b) veniturile proprii ale județelor, respectiv ale sectoarelor municipiului București;

c) sume alocate din Fondul special de solidaritate socială pentru persoanele cu handicap.

Sumele prevăzute pentru activitățile de protecție a copilului sunt considerate prioritare. În acest scop, consiliile locale sau județene nu trebuie să acopere alte tipuri de cheltuieli până în momentul în care contribuția lor la acest tip de activități nu este pe deplin virată.

⁹ Ordonanța de Urgență privind înființarea Autorității Naționale pentru Protecția Copilului și Adopție, în M.Of.nr.63/23 febr.2001

Sumele ce reflectă contribuția unităților administrativ-teritoriale se cuprind în bugetele proprii și se transferă direct serviciilor publice specializate pentru protecția copilului din subordinea consiliilor județene.

Ajutorul social

Familiiile și persoanele singure, cetățeni români au dreptul la un venit minim garantat ca formă de asistență socială. Venitul minim garantat se asigură prin acordarea ajutorului social lunar ce s-a instituit pe principiul solidarității sociale².

Ajutorul social se acordă în completarea veniturilor nete lunare ale familiei sau ale persoanei singure, pentru asigurarea venitului minim garantat lunar prevăzut de Legea nr.416/2001³.

Ajutorul social se acordă pe bază de cerere însoțită de acte doveditoare privind componența familiei și de declarația privind veniturile realizate în luna anterioară depunerii cererii de către membrii acesteia. Cererea pentru acordarea ajutorului social se verifică, în mod obligatoriu, la domiciliu sau, după caz, la reședința solicitantului ajutorului social, pe baza datelor înscrise în actele doveditoare.

În vederea stabilirii venitului net lunar al familiei, sau după caz al persoanei singure se iau în considerare toate veniturile pe care membrii acesteia le realizează inclusiv cele care provin din indemnizația de șomaj, creanțe legale, convenții civile de întreținere aflate în executare, indemnizații cu caracter permanent, alocații de stat pentru copii, alocații suplimentare pentru familiile cu copii, alocații de întreținere pentru copiii încredințați sau dați în plasament, burse pentru elevi și studenți acordate în condițiile legii și ajutorul care se acordă soțiilor celor care satisfac serviciul militar obligatoriu.

Dacă familia are în proprietate terenuri, clădiri, spații locative sau alte bunuri mobile ori imobile la stabilirea venitului net lunar al familiei se iau în considerare arenda, chiriile, alte fructe civile, naturale sau industriale, produse de acestea, precum și veniturile care se pot obține din valorificarea bunurilor respective sub condiția păstrării unei locuințe minime și a bunurilor necesare nevoilor familiale.

În cazul familiei sau al persoanei singure care locuiește și gospodărește împreună cu alte familii sau persoane singure și contribuie împreună la achiziționarea sau realizarea unor bunuri și a unor venituri din valorificarea acestora ori la consumul acestora, la stabilirea cuantumului ajutorului social se iau în considerare atât veniturile nete lunare proprii, cât și partea ce revine din veniturile lunare nete realizate în comun de persoanele din gospodărie.

² Legea nr.416/2001 privind venitul minim garantat în M.Of.nr.401/20.07.2001

³ Vezi Legea nr.2/9.01.2003 privind aprobarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr.121/2002 pentru modificarea Legii nr.416/2001 privind venitul minim garantat în M.Of.

Consiliile locale sunt autorizate să stabilească anual prin hotărâre:

- limitele minime ale veniturilor medii lunare ce s-ar putea obține din vânzarea terenurilor, clădirilor, spațiilor locative sau altor bunuri mobile ori imobile;
- limitele maxime ale veniturilor medii lunare ce s-ar putea obține din utilizarea terenurilor, clădirilor, spațiilor locative sau altor bunuri mobile ori imobile.

Cuquantumul ajutorului social se stabilește ca diferență între nivelurile prevăzute și venitul net lunar al familiei sau persoanei singure rezultat din fișa de calcul.

Famiiliile și persoanele singure cu venituri nete până la nivelul venitului minim garantat beneficiază de o majorare cu 15% a cuquantumului ajutorului social pe familie, în cazul în care cel puțin un membru al familiei face dovada că lucrează pe bază de contract individual de muncă sau convenție civilă de prestări de servicii.

Persoanele apte de muncă din famiiliile pentru care se asigură venitul minim garantat vor efectua **lunar**, cel mult 72 ore la solicitarea primarului, acțiuni sau lucrări de interes local fără a se depăși regimul normal de lucru și cu respectarea normelor de securitate și igienă a muncii.

Titularul ajutorului social are obligația să comunice primarului în scris, orice modificare intervenită cu privire la veniturile și la numărul membrilor familiei, în termen de 30 zile de la data la care a intervenit modificarea. În cazul în care eventualele modificări nu conduc la majorări sau diminuări ale ajutorului social mai mari de 50.000 lei pe familie, ajutorul social stabilit anterior se menține pe o durată de cel mult 3 luni.

Persoanele apte de muncă pentru care se acordă ajutorul social au obligația să dovedească cu acte, din 3 în 3 luni că îndeplinesc condițiile prevăzute. Dacă nu se îndeplinesc condițiile stabilite sunt aplicabile următoarele consecințe:

- a) suspendarea plății ajutorului social în cazul persoanelor singure;
- b) modificarea cuquantumului ajutorului social acordat familiei prin excluderea din numărul membrilor acesteia a persoanelor care nu îndeplinesc obligațiile prevăzute.

În cazul în care persoanele apte de muncă din famiiliile pentru care se asigură venitul minim garantat, nu efectuează lunar cel mult 72 ore la solicitarea primarului, acțiuni sau lucrări de interes local atrage după sine:

- suspendarea plății ajutorului social în cazul persoanei singure;
- modificarea cuquantumului ajutorului social prin excluderea din numărul membrilor acesteia a persoanei care refuză nejustificat efectuarea acțiunilor sau lucrărilor de interes local.

Ajutorul pentru încălzirea locuinței

Pentru perioada sezonului rece, 1 noiembrie –31 martie persoanele singure și familiile beneficiare de ajutor social pot primi un ajutor pentru încălzirea locuinței.

Ajutorul pentru încălzirea locuinței se cuprinde în ajutorul social, prin majorarea nivelului lunar al venitului minim garantat pentru perioada prevăzută.

Ajutorul pentru încălzirea locuinței se acordă lunar la cererea titularului pe baza documentelor doveditoare privind componența familiei și a declarației pe propria răspundere privind veniturile realizate de membrii acesteia în luna anterioară depunerii cererii, însoțită de acte doveditoare.

m) Cheltuielile pentru locuințe și dezvoltarea publică

Cheltuielile privind locuințele, dezvoltarea publică reprezintă un capitol specific al bugetelor locale.

Prin bugetele proprii ale județelor se finanțează cheltuielile privind alimentarea cu apă și alte servicii în domeniul locuințelor, serviciilor și dezvoltării comunale.

Din bugetele proprii ale comunelor, orașelor, municipiilor, sectoarelor municipiului București și municipiului București se repartizează resurse bănești pentru dezvoltarea sistemului de locuințe, alimentare cu apă, amenajări hidrotehnice, iluminat public și electificare rurală, alimentare cu gaze naturale.

n) Cheltuielile privind protecția mediului

Prin bugetele proprii ale județelor, comunelor, orașelor, municipiilor, sectoarelor municipiului București și municipiului București se prevăd resurse bănești pentru salubritate, colectarea, tratarea și distrugerea deșeurilor.

o) Cheltuieli pentru acțiuni generale economice, comerciale și de muncă

Din bugetul județelor se acoperă cheltuielile privind prevenirea și combaterea inundațiilor și a înghețurilor, programele de dezvoltare regională și locală și alte cheltuieli.

Prin bugetele comunelor, orașelor, municipiilor, sectoarelor municipiului București și al municipiului București se finanțează activitățile de prevenire și combatere a inundațiilor și înghețurilor, stimularea întreprinderilor mici și mijlocii, programe de dezvoltare regională și locală.

p) Cheltuielile pentru combustibil și pentru energie

Prin bugetele comunelor, orașelor, municipiilor, sectoarelor municipiului București și județelor se acoperă cheltuielile privind energia termică, alți combustibili și alte cheltuieli de această natură.

r) Cheltuielile pentru agricultură, silvicultură, piscicultură și vânătoare

În sfera cheltuielilor ce se pot finanța atât din bugetele județelor, cât și din bugetele comunelor, orașelor, municipiilor, sectoarelor municipiului București și al municipiului București se încadrează și cele privind protecția plantelor și carantina fitosanitară.

În structura cheltuielilor pentru servicii, dezvoltare publică, locuințe se cuprind cheltuielile materiale și de servicii, dotarea cu obiecte de inventar, cheltuielile de personal, procurarea unor materiale și a altor bunuri necesare serviciilor menționate.

s) Cheltuielile pentru transporturi

Din bugetele proprii ale județelor se asigură fonduri pentru întreținerea și repararea drumurilor și podurilor județene, a aviației civile și altor cheltuieli de această natură.

Prin bugetele proprii ale comunelor, orașelor, municipiilor, sectoarelor municipiului București și municipiului București se finanțează cheltuielile de întreținere și repararea drumurilor și podurilor, transportul în comun, străzile. Resursele bănești repartizate din bugetele locale acoperă cheltuielile de personal, materiale și de servicii, lucrări de reparații și modernizare a drumurilor și podurilor, procurarea pieselor de schimb și funcționarea organismelor care administrează drumurile și coordonează transporturile locale.

t) Cheltuielile pentru alte acțiuni economice

În categoria alte acțiuni economice ce se finanțează prin bugetele comunelor, orașelor, municipiilor, sectoarelor municipiului București și județelor se încadrează resursele bănești destinate zonelor libere, turismului Fondului Român de Dezvoltare Socială și proiectelor de dezvoltare multifuncțională.

ț) Fondul de rezervă bugetară

Fondul de rezervă bugetară se înscrie la partea de cheltuieli a bugetelor locale într-o cotă de 5% din totalul cheltuielilor unui exercițiu bugetar la dispoziția consiliului local, județean și a consiliului general al municipiului București.

Fondul de rezervă înscris la partea de cheltuieli a bugetului local poate fi majorat în cursul anului pe seama disponibilităților de credite bugetare care nu mai sunt necesare până la sfârșitul anului.

Fondul de rezervă se utilizează la propunerea ordonatorilor de credite pe baza hotărârilor consiliilor locale pentru finanțarea unor cheltuieli urgente sau neprevăzute apărute în cursul exercițiului bugetar, pentru înlăturarea efectelor unor calamități naturale, precum și pentru acordarea de ajutoare pentru unitățile administrativ teritoriale care se confruntă cu dezechilibre.

5.4. Achizițiile publice și modul lor de efectuare

O importanță deosebită pentru efectuarea cheltuielilor din bugetele locale prezintă achiziționarea bunurilor și serviciilor de către autoritățile administrației publice locale și de către instituțiile publice locale.

A. Sfera achizițiilor publice și principiile așezate la baza lor

Achizițiile publice exprimă dobândirea definitivă sau temporară de către o persoană juridică definită ca autoritate contractantă a unor produse, lucrări sau servicii prin atribuirea unui contract de achiziție publică.¹¹

Autoritatea contractantă include:

- orice autoritate publică, inclusiv autoritatea judecătorească;
- oricare instituție publică, de interes general sau local, autonomă ori aflată în subordinea sau controlul unei autorități publice;
- Academia României și instituțiile subordonate;
- oricare persoană juridică ce desfășoară activități relevante în unul din sectoarele de utilități publice – apă, energie, transporturi și telecomunicații – și care beneficiază de drepturi speciale sau exclusive pentru desfășurarea unor activități.

Autoritatea contractantă are obligația să elaboreze programul anual al achizițiilor publice, ce reflectă totalitatea contractelor de furnizare, de lucrări și de servicii, pe care autoritatea contractantă intenționează să le atribuie în cursul anului.

În stabilirea programului anual al achizițiilor publice, autoritatea contractantă ține seama de anticipările cu privire la fondurile ce urmează să fie alocate prin bugetul anual și de necesitățile obiective de produse, lucrări și servicii.

Produsele, serviciile și lucrările se grupează în concordanță cu clasificările statistice oficiale, respectiv în funcție de sistemul de grupare și de codificare utilizat în clasificarea produselor și serviciilor asociate activităților.

Autoritatea contractantă are obligația să estimeze valoarea fără TVA a fiecărui contract de furnizare de lucrări sau de servicii cuprins în programul anual al achizițiilor publice și de a compara:

¹¹ Ordonanța de urgență a GR nr.60/11 mai 2001 privind achizițiile publice, în M.O.nr.241/11 mai 2001, H.G.R. nr.461 pentru aprobarea normelor de aplicare a O.U.G.nr.60/2001 în M.Of.nr.268/24 mai 2001

a. cu echivalentul în lei a 750.000 EURO, atunci când verifică obligativitatea transmiterii spre publicare a anunțului de intenție;

b. cu echivalentul în lei al pragului valoric, atunci când selectează procedura care urmează să fie aplicată pentru atribuirea contractului respectiv.

La baza atribuirii contractelor de achiziție publică de bunuri sunt așezate următoarele principii:

a. **libera concurență**, care presupune asigurarea condițiilor pentru ca orice furnizor de produse, executant de lucrări sau prestator de servicii, indiferent de naționalitate, să aibă dreptul de a deveni, în condițiile legii, contractant;

b. **eficiența utilizării fondurilor publice**, respectiv folosirea sistemului concurențial și a criteriilor economice pentru atribuirea contractului de achiziție publică;

c. **transparența**, care necesită punerea la dispoziție tuturor celor interesați a informațiilor referitoare la aplicarea procedurii pentru atribuirea contractului de achiziție publică;

d. **tratamentul egal**, cere aplicarea în mod nediscriminatoriu a criteriilor de selecție și a criteriilor pentru atribuirea contractului de achiziție publică, astfel încât orice furnizor de produse, executant de lucrări sau prestator de servicii să aibă șanse egale de a i se atribui contractul respectiv;

e. **confidențialitatea** care presupune garantarea protejării secretului comercial și a proprietății intelectuale a ofertantului.

B. Proceduri pentru atribuirea contractului de achiziție publică

Autoritățile contractante sunt obligate să aplice una din următoarele proceduri în vederea atribuirii unui contract de achiziție publică;

a. **licitație deschisă** care înseamnă o procedură prin care orice furnizor, executant sau prestator interesat are dreptul de a depune ofertă;

b. **licitație restrânsă**, respectiv procedura care se desfășoară în două etape distincte și prin care numai candidații selectați de către autoritatea contractantă în prima etapă sunt invitați să depună oferte;

c. **negocierea care** la rândul său poate fi:

- **negociere competitivă**, care presupune că autoritatea contractantă să se consulte și negocieze clauzele contractuale, exclusiv prețul, cu mai mulți furnizori, executanți sau prestatori;

- **negocierea cu o singură sursă**, prin care autoritatea contractantă se consultă și negociază clauzele contractuale, inclusiv prețul, cu un singur furnizor, executant sau prestator;

d. **cererea de ofertă**, care constituie o procedură simplificată prin care autoritatea contractantă solicită, fără publicarea unui anunț publicitar, oferte de la mai mulți furnizori, executanți sau prestatori.

Autoritatea contractantă are dreptul de a organiza un concurs de soluții, respectiv o procedură care permite acesteia să achiziționeze, în special în domeniul amenajării teritoriului, al proiectării urbanistice și peisagistice, al arhitecturii sau în cel al prelucrării datelor, un plan sau un proiect, prin selectarea acestuia pe baze concurențiale de către un juriu, cu sau fără acordarea de premii concurentului/concurenților câștigător/câștigători. Concursul de soluții poate fi o procedură independentă sau parte a unei proceduri care conduce la atribuirea unui contract de achiziție publică.

Procedura de negociere competitivă se aplică de către autoritatea contractantă în următoarele cazuri:

a. atunci când, în urma aplicării unei proceduri de licitație deschisă sau restrânsă nu a fost primită nici o ofertă sau nici o ofertă corespunzătoare și numai dacă autoritatea contractantă, după consultarea și negocierea cu furnizorii, executanții sau prestatorii, nu modifică substanțial cerințele prevăzute inițial în documentația pentru elaborarea și prezentarea ofertei;

b. în situații excepționale, temeinic motivate, atunci când autoritatea contractantă își propune să dobândească servicii sau lucrări care nu permit o estimare inițială a valorii contractului de achiziție publică datorită naturii serviciilor sau lucrărilor respective ori datorită riscurilor pe care le implică prestarea sau execuția acestora;

c. atunci când serviciile pe care autoritatea contractantă își propune să le dobândească sunt de așa natură încât caietul de sarcini nu poate fi elaborat cu precizia pe care o impune atribuirea unui contract de achiziție publică prin licitație deschisă sau restrânsă;

d. atunci când autoritatea contractantă achiziționează produse care urmează să fie fabricate sau lucrări ce urmează să fie fabricate sau lucrări ce urmează să fie executate exclusiv în scopul cercetării științifice, experimentării sau dezvoltării tehnologice și numai dacă autoritatea

contractantă nu urmărește asigurarea unei rentabilități sau acoperirea costurilor aferente cercetării științifice, experimentării sau dezvoltării tehnologice;

e. atunci când, ca urmare a organizării unui concurs de soluții, trebuie să atribuie contractul de achiziție publică unuia dintre concurenții câștigători ai concursului respectiv și numai dacă autoritatea contractantă transmite invitație de participare tuturor concurenților câștigători ai concursului.

Procedura de negociere cu o singură sursă se aplică de autoritatea contractantă numai în următoarele cazuri:

- atunci când produsele, lucrările sau serviciile pot fi furnizate, executate sau prestate doar de un singur contractant, din motive de natură tehnică, artistică sau din motive legate de protecția unui drept de exclusivitate asupra acestora;
- atunci când autoritatea contractantă își propune să achiziționeze, în mod adițional, produse destinate înlocuirii parțiale, suplimentării sau extinderii echipamentelor, instalațiilor achizionate, anterior, de la un anumit furnizor și când constată că aceste produse nu se pot achiziționa decât de la același furnizor, în vederea evitării incompatibilității sau dificultății tehnice sporite de operare și întreținere pe care le implică achiziționarea de produse cu caracteristici tehnice diferite de cele deja achizionate;
- atunci când autoritatea contractantă își propune să achiziționeze servicii suplimentare sau lucrări suplimentare, care, deși nu au fost incluse în contractul de servicii, respectiv în caietul de lucrări, atribuit anterior unui contractant, au devenit, ca urmare a unor situații neprevăzute, necesare pentru finalizarea contractului în cauză și numai dacă se respectă, în mod cumulativ, următoarele condiții:
 - atribuirea să fie făcută aceluiași contractant;
 - serviciile/lucrările suplimentare nu pot fi separate, din punct de vedere tehnic și economic, de contractul inițial, întrucât ar aduce prejudicii majore autorității contractante sau, deși separabile de contractul inițial, sunt strict necesare în vederea îndeplinirii acestuia;
 - valoarea estimată a noului contract nu trebuie să depășească 50% din valoarea actualizată a contractului de servicii, respectiv de lucrări, atribuit inițial;
- atunci când, ulterior atribuirii unui contract de servicii sau de lucrări, autoritatea contractantă își propune să achiziționeze noi servicii, respectiv noi lucrări, care sunt similare serviciilor sau lucrărilor achiziționate prin contractul atribuit inițial, și, numai dacă se respectă, în mod cumulativ, următoarele condiții:

- noile servicii sau lucrări sunt în conformitate cu cerințele din caietul de sarcini elaborat cu ocazia atribuirii contractului inițial, iar această atribuire s-a realizat prin procedura de licitație deschisă sau prin procedura de licitație restrânsă;

- în anunțul de participare pentru atribuirea contractului inițial de servicii sau de lucrări s-a precizat că pentru achiziționarea ulterioară de servicii similare, se va putea aplica procedura de negociere cu o singură sursă;

- valoarea estimată a contractului inițial de servicii sau de lucrări s-a determinat inclusiv prin luarea în calcul a serviciilor similare, respectiv a lucrărilor similare ce se vor achiziționa ulterior;

- autoritatea contractantă achiziționează astfel de servicii sau de lucrări într-un interval de cel mult 3 ani de la atribuirea contractului inițial;

- atunci când, ca urmare a organizării unui concurs de soluții, trebuie să se atribuie contractul de achiziție publică concurentului câștigător al concursului respectiv;
- atunci când, o autoritate contractantă care desfășoară activități relevante în sectoarele de utilități publice achiziționează produse cotate și tranzacționate la burse de mărfuri recunoscute oficial;
- atunci când, o autoritate contractantă care desfășoară activități relevante în sectoarele de utilități publice beneficiază de posibilitatea valorificării unei oportunități de scurtă durată, extrem de avantajoase, și în urma căreia poate cumpăra produse la un preț considerabil mai scăzut decât cel practicat pe piață, pentru produse de același nivel tehnic și calitativ;
- în situație de forță majoră (calamitate naturală, conflagrație) sau orice alte cazuri temeinic motivate, care nu au putut fi prevăzute și ale căror circumstanțe nu se datorează, sub nici o formă, vreunei acțiuni a autorității contractante, dar numai pentru achiziționarea produselor, serviciilor, lucrărilor necesare pentru a face față situației de extremă urgență, într-o perioadă imediată, de regulă nu mai mult de o lună.

Autoritatea contractantă are dreptul de a aplica procedura de cerere de ofertă numai în cazul în care valoarea estimată, fără TVA, a contractului de achiziție publică este mai mică decât echivalentul în lei a următoarelor praguri:

- pentru contractul de furnizare: 40.000 EURO;
- pentru contractul de servicii; 40.000 EURO;
- pentru contractul de lucrări; 100.000 EURO.

Autoritatea contractantă are obligația de a face cunoscută în mod public intenția de a efectua achiziții publice, scop prin transmiterea unui anunț de intenție spre publicare în Monitorul Oficial al României.

Autoritatea contractantă are obligația să transmită spre publicare în Monitorul Oficial al României, un anunț de participare, în toate cazurile în care aplică una dintre procedurile prin licitație deschisă, restrânsă sau prin negociere, precum și în cazul în care intenționează să organizeze un concurs de soluții. În cazul aplicării procedurii de licitație deschisă autoritatea contractantă are obligația de a stabili și de a include în anunțul de participare data limită pentru depunerea ofertelor.

Poate fi exclus dintr-o procedură pentru atribuirea contractului de achiziție publică, orice ofertant/candidat care se află în una din următoarele situații:

- **este în stare de faliment ori lichidare**, afacerile îi sunt administrate de un judecător-sindic sau activitățile sale comerciale sunt suspendate ori este într-o situație similară cu cele anterioare, reglementată prin lege;
- **face obiectul unei proceduri legale pentru declararea sa** în una din situațiile menționate;
- **nu și-a îndeplinit obligațiile de plată exigibile** a impozitelor și taxelor către stat, precum și a contribuției pentru asigurările sociale de stat;
- **furnizează informații false în documentele** prezentate;
- a comis o gravă greșeală în materie profesională sau nu și-a îndeplinit obligațiile asumate printr-un alt contract de achiziție publică, în măsura în care autoritatea contractantă poate aduce ca dovadă mijloace probante în acest sens.

Autoritatea contractantă are obligația să asigure întocmirea documentației pentru elaborarea și prezentarea ofertei, care cuprinde:

- informații generale privind autoritatea contractantă;
- cerințele minime de calificare solicitate de autoritatea contractantă și documentele care urmează să fie prezentate de ofertant/candidat;
- caietul de sarcini;
- instrucțiunile privind datele limită care trebuie respectate și formațiunile care trebuie îndeplinite, inclusiv cele privind garanția de participare și cea de bună execuție;
- instrucțiuni privind modul de elaborare și de prezentare a propunerii financiare;
- informații privind criteriul aplicat pentru atribuirea contractului de achiziție publică.

În vederea asigurării unui exemplar al documentației pentru elaborarea și prezentarea ofertei, autoritatea contractantă are obligația să urmărească:

- orice furnizor sau prestator de la care a primit o solicitare în acest sens cu cel puțin 4 zile înainte de data deschiderii ofertelor, în cazul aplicării procedurii pentru atribuirea contractului de achiziție publică prin licitație deschisă;
- orice executant de la care a primit o solicitare în acest sens cu cel puțin 10 zile înainte de data deschiderii ofertelor, în cazul aplicării procedurii pentru atribuirea contractului de achiziție publică prin licitație deschisă;
- toți candidații selectați, în cazul aplicării procedurii pentru atribuirea contractului de achiziție publică prin licitație restrânsă sau prin negociere competitivă;
- orice furnizor, executant sau prestator căruia i s-a transmis o invitație de participare, în cazul aplicării procedurii pentru atribuirea contractului de achiziție publică prin cerere de ofertă;
- furnizorul, executantul sau prestatorul căruia i s-a transmis o invitație de participare, în cazul aplicării procedurii pentru atribuirea contractului de achiziție publică prin negociere cu o singură sursă.

Autoritatea contractantă are obligația de a constitui, pentru atribuirea fiecărui contract de achiziție publică, o comisie de evaluare formată din cel puțin 5 membri cu pregătire profesională și experiență în domeniu care răspunde de:

- verificarea eligibilității, înregistrării și a îndeplinirii criteriilor referitoare la capacitatea tehnică și economico-financiară de către candidați/ofertanți;
- deschiderea, examinarea și evaluarea ofertelor;
- stabilirea ofertei câștigătoare

Criteriile pentru atribuirea contractului de achiziție publică se prevăd în anunțul de participare la licitație și în documentația pentru elaborarea și prezentarea ofertei și pot fi numai:

- fie oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere tehnico-economic;
- fie în mod exclusiv, prețul cel mai scăzut.

5.5. Finanțarea investițiilor din bugetele locale

Cu privire la cheltuielile pentru investiții, Rezoluția Conferinței miniștrilor europeni a recomandat anumite principii:

- Încurajarea colectivităților locale în asocierea dintre ele, cooperarea cu sectorul privat, la încheierea de acorduri de parteneriat în cadrul limitelor legii în vederea realizării și exploatarei unor servicii publice locale ce necesită investiții importante, de o manieră care să asigure rentabilitatea, gestiunea financiară eficientă și echilibrată;
- Colectivitățile locale să fie sprijinite în realizarea de investiții publice care vizează o dezvoltare durabilă a localităților;
- Colectivitățile locale sunt invitate să elaboreze planuri plurianuale de investiții care să asigure fundamentarea cheltuielilor locale;
- Colectivitățile locale sunt sfătuite să nu recurgă la resurse financiare de natura speculativă deoarece implică anumite riscuri.

Ordonatorii principali de credite ai bugetelor locale întocmesc anual programul de investiții publice și la fiecare obiectiv se reflectă informațiile financiare și nefinanciare. Informațiile financiare includ valoarea totală a proiectului, creditele de angajament, creditele bugetare, graficul de finanțare, pe surse și ani, corelat cu graficul de execuție, analiza cost-beneficiu realizate și în cazul obiectivelor în derulare, costurile de funcționare și de întreținere după punerea în funcțiune. Informațiile nefinanciare se referă la strategia în domeniul investițiilor, prioritate, criteriile de analiză, descrierea proiectului, stadiul fizic al obiectivelor.

Obiectivele de investiții și celelalte cheltuieli asimilate investițiilor se cuprind în programele de investiții anuale anexe la buget, numai dacă, în prealabil au fost elaborate și aprobate documentațiile tehnico-economice, respectiv notele de fundamentare privind necesitatea și oportunitatea efectuării cheltuielilor asimilate investițiilor, au fost elaborate și aprobate.

Cheltuielile pentru investițiile consiliilor locale sunt înscrise în programe de investiții aprobate ca anexă la bugetul local.

Prioritățile în repartizarea sumelor pe fiecare obiectiv de investiții se stabilesc de către ordonatorii de credite în limita fondurilor cuprinse în proiectul de buget cu această destinație urmărind realizarea obiectivelor în cadrul duratelor de execuție aprobate, folosirea rațională și eficientă a fondurilor bănești.

Ordonatorii principali de credite actualizează și aprobă valoarea fiecărui obiectiv de investiții nou sau în continuare, indiferent de sursele de finanțare ori de competența de aprobare a acestora, în funcție de evoluția indicilor de prețuri.

CAPITOLUL VI

ELABORAREA, APROBAREA, EXECUTAREA ȘI ÎNCHEIEREA BUGETELOR LOCALE

6.1. Principii și reguli bugetare

Elaborarea, aprobarea, executarea bugetelor locale, încheierea și controlul formează procesul bugetar local.

Veniturile și cheltuielile unităților administrativ teritoriale se prevăd în bugetele locale ce se elaborează și aprobă pentru fiecare exercițiu bugetar. Elaborarea, aprobarea și executarea bugetelor locale se desfășoară pe baza **principiilor universalității, transparenței și publicității, unității, echilibrării, anualității, specializării bugetare și al unității monetare.**

Comunele, orașele, municipiile, sectoarele municipiului București, județele întocmesc buget în condițiile **autonomiei locale**. Elaborarea, aprobarea și executarea bugetului local reprezintă o latură importantă de manifestare a autonomiei locale. Pe baza principiului autonomiei locale, finanțele comunelor, orașelor, municipiilor, județelor se administrează independent, dar ținând seama de prevederile legale.

a) Principiul universalității presupune ca toate veniturile din impozite, taxe, venituri nefiscale și cheltuielile să se reflecte în formă brută în bugetul localității respective. În spiritul acestui principiu, veniturile bugetare nu pot fi afectate direct unei cheltuieli bugetare cu excepția donațiilor și sponsorizărilor care pot avea destinații diferite.

b) Principiul transparenței și publicității care necesită ca procesul bugetar să fie deschis și transparent se realizează prin:

- publicarea în presa locală sau afișarea la sediul autorității administrației publice locale respective a proiectului de buget local și a contului anual de execuție a acestuia;
- dezbateră publică a proiectului bugetului local cu prilejul aprobării acestuia;
- prezentarea contului anual de execuție a bugetului local în ședință publică a consiliului local sau județean.

c) Principiul unității necesită înscrierea veniturilor prevăzute și a cheltuielilor într-un singur buget aprobat al unei unități administrativ teritoriale. Pe baza aplicării principiului unității așezat la baza bugetelor locale, se asigură cunoașterea tuturor veniturilor bugetare și a cerințelor de finanțare a acțiunilor și serviciilor publice, a corelației dintre acestea, utilizarea eficientă, îmbunătățirea fundamentării priorităților și opțiunilor, exercitarea controlului asupra formării și utilizării resurselor bănești prin

bugetele unităților administrativ-teritoriale și monitorizarea fondurilor publice locale.

d) **Principiul unității monetare** prevede că operațiunile bugetare se exprimă în monedă națională.

e) **Pe baza principiului anualității** veniturile și cheltuielile se aprobă, în condițiile legii, pe o perioadă de un an care corespunde exercițiului bugetar. Operațiunile de încasări și plăți efectuate în cursul unui an bugetar în contul bugetului local sau județean aparțin exercițiului corespunzător de execuție a bugetului respectiv. În condițiile în care, execuția bugetară anuală care se încheie la 31 decembrie, orice venit neîncasat și orice cheltuială neefectuată până la data de 31 decembrie se efectuează în contul bugetului pe anul următor. Creditele bugetare neutilizate până la închiderea anului se anulează.

Datele care se prevăd la părțile de venituri și cheltuieli ale bugetelor locale sunt expresia proceselor de dezvoltare economică și socială. Ordonatorii principali de credite elaborează și prezintă odată cu proiectul anual al bugetului local, o prognoză a acestuia pe următorii trei ani, precum și programul de investiții detaliat pe obiective și pe ani de execuție.

În spiritul realității sursele de venituri proprii se fundamentează pe baza profitului, a evoluției materiei impozabile și a obiectelor impozabile de la un an la altul, iar cheltuielile se estimează pe baza indicatorilor care reflectă dimensiunea acțiunilor social culturale, a serviciilor de dezvoltare publică și a altor acțiuni ce se finanțează din bugetele locale.

f) **Principiul specializării bugetare** presupune ca înscrierea veniturilor și a cheltuielilor în bugetele locale, aprobarea, urmărirea execuției precum și reflectarea lor în cadrul instituțiilor publice locale să se efectueze conform unei grupări obligatorii denumită clasificare bugetară elaborată pe baza unor criterii determinate. Pe baza clasificării veniturilor și a cheltuielilor din bugetele locale se asigură administrarea resurselor financiare locale, respectarea disciplinei financiare și urmărirea utilizării resurselor din bugetele locale.

Clasificarea bugetară a veniturilor și cheltuielilor din bugetele locale și din cadrul instituțiilor publice locale reflectă sursele de proveniență a veniturilor, natura economică și destinația cheltuielilor. Principiul specializării bugetare asigură cunoașterea surselor de venituri ale bugetelor locale și a principalele destinații ale cheltuielilor și permite exercitarea controlului asupra bugetelor unităților administrativ-teritoriale.

g) **Principiul echilibrării.** Conform acestui principiu cheltuielile unui buget să fie integral acoperite din veniturile bugetului respectiv. Bugetele unităților administrativ teritoriale ale căror venituri proprii, nu acoperă cheltuielile necesare beneficiază de sume defalcate din impozitul pe venit de la bugetul de stat precum și de transferuri. Pe baza principiului

echilibrului autoritățile administrației publice locale utilizează veniturile proprii alături de veniturile primite prin redistribuire pentru acoperirea cheltuielilor prevăzute în bugetul local din cursul anului bugetar.

Alte principii

a) Principiul solidarității presupune ca politicile bugetare să urmărească ajutarea unităților administrativ-teritoriale, precum și a persoanelor fizice aflate în situații de extremă dificultate prin fondul de rezervă constituit în bugetul local. Potrivit acestui principiu din fondul de rezervă constituit în bugetul local se pot aproba acordarea de ajutoare către unitățile administrativ –teritoriale aflate în situație extremă de dificultate la cererea primarilor sau din proprie inițiativă.

b) Principiul autonomiei locale financiare

În conformitate cu principiul autonomiei locale unitățile administrativ-teritoriale au dreptul la resurse financiare suficiente pe care autoritățile administrației publice locale le pot utiliza în exercitarea atribuțiilor lor.

Principiul autonomiei locale financiare necesită ca autoritățile administrației publice locale să dispună de competențe în stabilirea nivelurilor impozitelor și taxelor, în condițiile legii.

În spiritul acestui principiu, alocarea resurselor financiare pentru echilibrarea bugetelor locale nu trebuie să afecteze aplicarea politicilor bugetare ale autorităților administrației publice locale în domeniul lor de competență.

c) Principiul proporționalității implică ca resursele financiare ale unităților administrativ-teritoriale să fie proporționale cu responsabilitățile autorităților administrației publice locale stabilite prin lege;

d) Principiul consultării necesită ca autoritățile administrației publice locale prin structurile asociative ale acestora, să fie consultate asupra procesului de alocare a resurselor financiare de la bugetul de stat către bugetele locale.

Principalele reguli bugetare ce se aplică în cadrul bugetelor locale sunt:

a) Interdicția de a efectua plăți directe din veniturile încasate cu anumite excepții prevăzute de lege;

b) Cheltuielile din bugetele locale au destinație precisă și limitată și sunt determinate de autorizările prevăzute în legile speciale și în legile bugetare anuale;

c) Cheltuielile nu se pot înscrie în bugetele locale și nu pot fi angajate și efectuate din bugetele respective, dacă nu există baza legală pentru respectiva cheltuială;

d) Cheltuielile din fondurile publice locale nu pot fi angajate, ordonate și plătite dacă nu sunt aprobate potrivit legii și dacă nu au prevederi bugetare și surse de finanțare;

e) După aprobarea bugetelor locale pot fi aprobate acte normative care au implicații asupra acestora, dar numai cu precizarea surselor de acoperire a diminuării veniturilor sau a neapărării cheltuielilor bugetare aferente exercițiului bugetar pentru care s-au aprobat bugetele locale.

6.2. Elaborarea proiectelor bugetelor locale

Proiectele bugetelor locale ale comunelor, orașelor, municipiilor, sectoarelor municipiului București, ale instituțiilor publice locale și ale împrumuturilor externe și interne se elaborează de către ordonatorii principali de credite în funcție de:

a) prognozele principalilor indicatori macroeconomici și sociali privind anul pentru care se elaborează bugetul precum și pentru următorii trei;

b) politicile fiscale și bugetare naționale și locale;

c) prevederile acordurilor de împrumuturi interne sau externe încheiate, ale memorandumurilor de finanțare sau ale altor acorduri internaționale;

d) politicile și strategiile sectoriale și locale, precum și prioritățile în formularea propunerilor de buget;

e) propunerile de cheltuieli detaliate ale ordonatorilor de credite;

f) programele întocmite de ordonatorii principali de credite în scopul finanțării unor acțiuni, care sunt însoțite de estimarea anuală a performanțelor fiecărui program: acțiuni, costuri, rezultate;

g) programele de dezvoltare economico-socială în perspectivă ale unității administrativ-teritoriale în concordanță cu politicile de dezvoltare la nivel național, regional, județean sau local.

Proiectul bugetului local al comunei, orașului și municipiului se întocmește de primar, iar proiectul bugetului județean de către președintele consiliului.

Fundamentarea veniturilor bugetelor locale se bazează pe constatarea și evaluarea materiei impozabile și a bazei de impozitare în funcție de care se calculează impozitele și taxele aferente, evaluarea serviciilor prestate și a veniturilor obținute, precum și pe alte elemente specifice inclusiv pe serii de date. Estimarea veniturilor bugetelor locale implică analiza colectării veniturilor din perioada precedentă precum și estimarea impactului unor modificări în baza de impozitare a unor venituri.

Veniturile care se prevăd în bugetele locale se fundamentează pe baza unor metode diferite în funcție de anumiți factori ce exercită influență asupra lor.

Pe baza metodei automate, veniturile ce se prevăd în proiectul bugetului local pe anul următor se determină în funcție de veniturile penultimului an.

Metoda majorării (diminuării) presupune ca veniturile ce se prevăd în proiectul de buget local, să rezulte pornind de la evoluția veniturilor pe o anumită perioadă de timp, la care se determină ritmul mediu anual ce se aplică la veniturile ultimului an. În cazul aplicării acestei metode, nu se pot surprinde influențele unor factori noi și se mențin unele influențe negative din perioadele precedente.

Metoda evaluării directe implică efectuarea unor calcule pentru fiecare sursă de venituri din bugetele locale. Veniturile ce se estimează pentru a fi înscrise în proiectul bugetului local depind de veniturile încasate în perioada precedentă, de influențele unor factori noi precum și de modificările legislative.

Fundamentarea, dimensionarea și repartizarea cheltuielilor bugetelor locale pe ordonatori de credite, pe destinații, respectiv pe acțiuni, activități, programe, proiecte, obiective se efectuează în concordanță cu atribuțiile care revin autorităților administrației publice locale, cu prioritățile stabilite de acestea, în vederea funcționării lor și în interesul colectivităților locale.

Cheltuielile ce se înscriu în proiectele bugetelor locale se pot estima pe baza metodei automate, a metodei majorării sau diminuării și a metodei evaluării directe.

Metoda automată (a penultimei) presupune ca estimarea să pornească de la cheltuielile penultimului an bugetar. Estimarea cheltuielilor din bugetul local, în funcție de cheltuielile penultimului an reprezintă o operațiune simplă, dar care nu ține seama de factorii noi ce pot interveni de la perioada la care se raportează și exercită influența asupra cheltuielilor perioadei următoare.

Metoda majorării (diminuării) constă în faptul că cheltuielile ce se înscriu în bugetul local se estimează pornind de execuția din perioadele anterioare, din care rezultă un ritm mediu de creștere (descreștere) a cheltuielilor. Ritmul de creștere a cheltuielilor din perioada respectivă se aplică la nivelul cheltuielilor bugetare din anul în curs și rezultă cheltuielile ce se propun prin bugetul pe anul următor. Prin aplicarea acestei metode la estimarea cheltuielilor din bugetele locale nu se reflectă intervenția unor factori noi și nu se elimină unele influențe negative.

Metoda evaluării directe presupune efectuarea unor calcule directe pentru fiecare acțiune, care se înscriu la partea de cheltuieli în funcție de condițiile și factorii care vor exercita influență în exercițiul bugetar următor.

Metodele moderne de dimensionare a cheltuielilor ce se prevăd în bugetele locale implică analiza costuri – avantaje sau costuri – eficacitate.

Analiza cost-avantaje se poate utiliza în cazul în care există mai multe soluții de realizare a unui obiectiv cu costuri diferite. Analiza cost-avantaje necesită determinarea costurilor unor acțiuni, evaluarea avantajelor și a altor efecte ce se pot manifesta în cursul exercițiului bugetar. Costurile acțiunilor sunt formate din cheltuielile directe și din alte cheltuieli pentru realizarea lor.

Metoda de planificare, programare și bugetare (PPBS) presupune delimitarea obiectivelor de finanțat, estimarea costurilor, a avantajelor și fundamentarea priorităților.

Baza bugetară zero (Zero-Base Budgeting ZBB) necesită examinarea cheltuielilor finanțate de la bugetul local pentru a determina utilitatea și oportunitatea lor.

Metoda raționalizării opțiunilor bugetare (RCB) implică analiza obiectivelor ce se finanțează de la buget, delimitarea mijloacelor de realizare a unor obiective, elaborarea unor programe, determinarea costurilor, adoptarea deciziei pe baza metodei cost-avantaje și controlul bugetar.

Cheltuielile necesare în anul următor funcționării instituțiilor de învățământ preuniversitar se fundamentează în funcție de numărul elevilor, numărul personalului didactic, numărul normelor didactice, suprafața clădirilor.

Cheltuielile destinate culturii și serviciilor religioase ce se înscriu în proiectul de buget depind de numărul bibliotecilor, al caselor de cultură, al instituțiilor de cultură și artă, de numărul cărților, numărul de spectacole și spectatori, programe culturale, numărul personalului, suprafața clădirilor.

Propunerile de cheltuieli privind asistența socială, ajutoarele se efectuează în funcție de numărul instituțiilor de asistență socială, numărul persoanelor asistate, drepturile de ajutoare, alocațiile de hrana și medicamente, consumurile necesare, prețurile bunurilor necesare funcționării instituțiilor de asistență socială.

Cheltuielile privind locuințele și dezvoltarea publică se cuantifică în funcție de suprafața străzilor, suprafața de iluminat public, suprafața grădinilor publice, parcurilor și zonelor verzi, cantitatea de resturi menajere, suprafața locuințelor deținute și alți factori.

În funcție de natura lor, cheltuielile care se prevăd în bugetele locale se pot estima pe baza factorilor specifici acestora.

Cheltuielile pentru salarii se dimensionează în funcție de numărul personalului, salariul lunar precum și de alte drepturi bănești cum sunt sporul de vechime, indemnizațiile de conducere, sporuri pentru mediu.

Cheltuielile necesare deplasării, detașării și transferului se determină în funcție de numărul personalului, drepturile legale de deplasare, numărul de zile de deplasare, tarife de transport, tarife de cazare.

Cheltuielile pentru burse depind de numărul elevilor, de cuantumul bursei, de numărul lunilor de acordare a bursei și de criteriile de acordare a bursei.

Cheltuielile privind materialele necesare se stabilesc în funcție de normele de aprovizionare, cantități și prețuri de aprovizionare.

Cheltuielile pentru hrană se calculează pornind de la numărul persoanelor, alocația legală de hrană, numărul zilelor, prețurile alimentelor.

Cheltuielile pentru încălzit se determină ținând seama de sistemul de încălzire, de cantitatea de combustibil necesară, de prețul combustibilului.

Cheltuielile privind materialele de curățenie, furnituri de birou se cuantifică ținând seama de suprafața instituțiilor publice locale, de prețurile materialelor, numărul personalului.

Cheltuielile care se referă la iluminat, depind de consumuri și de tarifele practicate de furnizorii de energie.

Cheltuielile privind reparațiile curente și capitale se cuantifică în funcție de suprafața clădirilor, materialele necesare, manopera, prețuri și tarife de salarizare.

Cheltuielile pentru mijloacele de transport depind de consumul de carburanți, de piesele de schimb și de prețul carburanților.

Ordonatorii de credite principali din bugetele locale pot elabora sau solicita instituțiilor și serviciilor publice locale programe care să fundamenteze necesarul de resurse financiare din bugetul local.

Calendarul bugetar¹²

Ministerul Finanțelor Publice transmite direcțiilor generale ale finanțelor publice până la data **de 1 iunie a fiecărui an**, o scrisoare – cadru care specifică contextul macroeconomic pe baza căruia vor fi întocmite proiectele de buget, metodologiile de elaborare a acestora, limitele sumelor defalcate din unele venituri ale bugetului de stat și ale transferurilor consolidate pe ansamblul județului și al municipiului București în vederea elaborării de către ordonatorii de credite a proiectelor de buget.

Ordonatorii principali de credite ai bugetului de stat sau ai altor bugete, în bugetele cărora sunt prevăzute transferuri către bugetele

¹² Legea nr.273/29.06.2006 privind finanțele publice locale în M.O. nr. 618/18.07.2006 secțiunea 2

locale transmit autorităților administrației publice locale sumele aferente **în termen de 10 zile** de la primirea limitelor de cheltuieli aprobate de Guvern pe care le includ în proiectul de buget.

Ordonatorii principali de credite din bugetele locale, pe baza limitelor primite, elaborează și depun proiectele bugetelor locale la Direcțiile generale ale finanțelor publice județene până **la data de 1 iulie a fiecărui an**, precum și estimările pentru următorii trei ani, iar acestea la rândul lor transmit proiectele bugetelor locale pe ansamblul județului și al municipiului București la Ministerul Finanțelor publice până la data de 15 iulie a fiecărui an.

În termen de 5 zile de la publicarea în Monitorul Oficial a legii bugetului de stat, Ministerul Finanțelor publice transmite Direcțiilor finanțelor publice sumele defalcate din unele venituri ale bugetului de stat și transferurile consolidabile.

Consiliile județene și Consiliul General al Municipiului București repartizează pe unități administrativ-teritoriale, **în termen de 5 zile** de la comunicare sumele defalcate din unele venituri ale bugetului de stat precum și transferurile consolidabile.

Pornind de la veniturile proprii și ținând seama de sumele repartizate, ordonatorii principali de credite **în termen de 15 zile** de la publicarea legii bugetului de stat în Monitorul Oficial, definitivează proiectul bugetului local care se publică în presa locală sau se afișează la sediul unității administrativ-teritoriale. Locuitorii pot depune contestații privind proiectul de buget în termen de 15 zile de la data publicării sau afișării acestuia.

6.3. Aprobarea proiectelor bugetelor locale

Proiectele de bugete locale se aprobă de consiliile locale, județene și Consiliul General al Municipiului București în termen de maximum 45 zile de la data publicării Legii bugetului de stat în Monitorul Oficial.

În cazul în care consiliile locale, județene sau Consiliul General al Municipiului București **nu aprobă proiectele** bugetelor locale în termenele prevăzute, direcțiile generale ale finanțelor publice dispun sistarea alimentării cu cote și sume defalcate din unele venituri ale bugetului de stat și cu transferuri consolidabile până la aprobarea acestora. În acest caz se pot efectua plăți din bugetele locale numai în limita veniturilor încasate.

Proiectul bugetului local însoțit de raportul primarului, al președintelui Consiliului județean sau al primarului general al municipiului București precum și de contestațiile depuse de locuitori în termen de 5 zile de la data expirării termenului de depunere a

contestațiilor se prezintă spre aprobare consiliilor locale, județene și Consiliului general al municipiului București.

Consiliile locale, județene și Consiliul general al municipiului București în termen de 10 zile de la data supunerii spre aprobare a proiectului de buget se pronunță asupra contestațiilor depuse de locuitori, dezbate și adoptă proiectele bugetelor locale, după ce acesta a fost votat pe capitole, subcapitole, titluri și articole.

În cazul în care consiliile locale, județene sau Consiliul General al Municipiului București, nu aprobă proiectele bugetelor locale în termen de maxim 45 de zile de la data publicării legii bugetului de stat în Monitorul Oficial, direcțiile generale ale finanțelor publice, pot dispune sistarea alimentării cu cote și sume defalcate din unele venituri de la bugetul de stat și cu transferuri consolidabile, până la aprobarea acestora de către consiliile locale, județene sau Consiliul General al Municipiului București. În această situație, din bugetele locale se pot efectua plăți numai în limita veniturilor proprii încasate.

Dacă legea bugetului de stat nu a fost adoptată cu cel puțin trei zile înainte de expirarea exercițiului bugetar, se aplică în continuare bugetul local al anului precedent până la aprobarea noilor bugete, limitele lunare de cheltuieli neputând depăși de regulă 1/12 din prevederile anului precedent cu excepția unor cazuri deosebite, temeinic justificate sau în proporție de 1/12 din sumele propuse în proiectul de buget, în situația în care acestea sunt mai mici decât cele din anul precedent.

Direcțiile generale ale finanțelor publice vor acorda unităților administrativ-teritoriale sume defalcate din unele venituri ale bugetului de stat și transferuri consolidabile, cu încadrarea în limita lunară de 1/12 prevederile bugetare ale anului precedent.

În situația în care necesarul de sume defalcate din unele venituri ale bugetului de stat și transferuri consolidabile depășește limita lunară de 1/12 din prevederile bugetare ale anului precedent după utilizarea integrală a veniturilor și cotelor defalcate din unele venituri ale bugetului de stat, direcțiile generale ale finanțelor publice pot aproba suplimentarea acestora pe baza analizelor datelor fundamentate și propuse de ordonatori principali de credite.

Bugetele instituțiilor publice finanțate integral sau parțial din bugetele locale se aprobă de consiliile locale în funcție de subordonarea acestora.

Bugetele instituțiilor publice finanțate integral din venituri proprii, inclusiv rectificarea acestora se aprobă de către conducerea instituției.

Veniturile și cheltuielile prevăzute în bugetele locale se repartizează pe trimestre în funcție de termenele legale de încasare a veniturilor proprii și de perioadele pentru efectuarea cheltuielilor și se aprobă astfel:

- Ministerul Finanțelor pentru sumele defalcate din unele venituri ale bugetului de stat, pentru transferurile de la buget pe baza propunerilor ordonatorilor principali de credite ai bugetelor locale transmise Direcțiilor generale ale finanțelor publice în termen de 20 zile de la data publicării legii bugetului de stat.
- Ordonatorii principali de credite ai bugetelor locale pentru bugetele proprii și bugetele instituțiilor subordonate sau serviciilor publice în termen de 15 zile de la aprobarea Ministerului Finanțelor.

Pe parcursul exercițiului bugetar, consiliile locale, județene și Consiliul General al Municipiului București aprobă modificarea bugetelor în termen de 30 zile de la data intrării în vigoare a legii de rectificare a bugetului de stat, precum și ca urmare a unor propuneri fundamentale ale ordonatorilor principali de credite.

6.4. Executarea și încheierea bugetelor locale

Executarea bugetelor locale **constă în încasarea veniturilor la termenele legale și efectuarea cheltuielilor din bugetele locale în limita aprobată și potrivit destinației stabilite prin buget.**

Pe parcursul exercițiului bugetar, consiliile locale, consiliile județene și Consiliul general al municipiului București pot aproba rectificarea bugetelor locale în termen de 30 zile de la intrarea în vigoare a rectificării bugetului de stat, precum și în urma unor propuneri fundamentate ale ordonatorilor principali de credite.

Execuția părții de venituri a bugetelor locale presupune urmărirea încasării veniturilor grupate pe capitole și subcapitole față de prevederile din bugetul aprobat.

Colectarea veniturilor proprii în bugetul local depinde de evoluția bazei impozabile, de termenele legale de încasare a veniturilor, de măsurile adoptate de organele locale în vederea urmăririi veniturilor, și combaterea evaziunii fiscale.

Sumele încasate din veniturile proprii peste cele aprobate prin bugetele locale se pot utiliza în vederea suplimentării cheltuielilor prevăzute în bugetele locale cu aprobarea consiliilor locale, județene și a Consiliul general al municipiului București.

Execuția părții de cheltuieli din bugetele locale constă din eliberarea și utilizarea resurselor bănești în vederea realizării acțiunilor social culturale, economice, de asistență socială, servicii și dezvoltare publică. În procesul execuției părții de cheltuieli a bugetului local se distribuie resurse bănești pentru acoperirea drepturilor de personal, pentru procurarea unor materiale, a unor servicii, pentru plata unor utilități, reparații, investiții.

Execuția părții de cheltuieli din bugetele locale depinde de pregătirea din punct de vedere material a acțiunilor respective, de asigurarea dimensionării cerințelor, a cumpărării pe bază de licitație, sau altă metodă, de nivelul prețurilor, de eșalonarea acțiunilor, de respectarea principiilor așezate la baza finanțării cheltuielilor din bugetele locale.

Cheltuielile din bugetele locale se efectuează în următoarele faze și anume: angajarea, lichidarea, ordonanțarea și plata.

Execuția bugetară la orașe, municipii se bazează pe principiul separării atribuțiilor persoanelor care au calitatea de ordonator de credite de atribuțiile persoanelor care au calitatea de contabil.

Angajarea reprezintă momentul în care prin documente se formează obligațiile instituțiilor publice locale de a plăti anumite sume de bani unor terțe persoane. Cheltuielile din bugetele locale se angajează de către conducătorii instituțiilor publice locale.

Lichidarea constituie operațiunea prin care se constată serviciul necesar unei instituții publice locale și se stabilește suma de plată corespunzătoare.

Ordonanțarea constă în emiterea unei dispoziții de plată a unei sume de bani de la bugetul local în favoarea diverselor persoane care au furnizat bunuri și servicii.

Plata reprezintă operația de achitare a unei sume de bani de către instituțiile publice locale către cei care au livrat bunuri și au prestat serviciile.

Ordonatori principali de credite ai bugetelor locale sunt președinții consiliilor județene, primarul general al municipiului București, primarii municipiilor, orașelor și comunelor.

Ordonatori principali de credite repartizează creditele bugetare aprobate prin bugetele locale, unităților și instituțiilor din subordine în funcție de acțiunile acestora și de propunerile din bugete, aprobă efectuarea cheltuielilor din bugetele proprii, analizează modul de utilizare a creditelor bugetare aprobate prin bugetele locale și prin bugetele instituțiilor publice ai căror conducători sunt ordonatori secundari sau terțiari.

Ordonatori de credite secundari sau terțiari de la bugetele locale sunt conducătorii instituțiilor sau serviciilor publice cu personalitate juridică din subordinea consiliilor locale, județene și a Consiliului general al municipiului București.

Ordonatori secundari de credite repartizează creditele bugetare aprobate pentru bugetul propriu și pentru instituțiile subordonate ai căror conducători sunt ordonatori terțiari de credite și aprobă efectuarea cheltuielilor din bugetele proprii conform prevederilor legale.

Ordonatori terțiari de credite utilizează creditele numai pentru realizarea cheltuielilor instituțiilor pe care le conduc, potrivit prevederilor din bugetele aprobate.

Ordonatorii de credite din bugetele locale, indiferent de gradul lor, au obligația să angajeze și să utilizeze creditelor bugetare numai în limita prevederilor și destinațiilor din buget, pentru cheltuielile strict legate de funcționarea instituției publice și cu respectarea prevederilor legale.

Ordonatori principali, secundari și terțiari ai bugetelor locale au răspunderi și pe următoarele planuri:

- elaborarea și fundamentarea proiectului de buget propriu;
- urmărirea încasării veniturilor din bugetul local sau din bugetele instituțiilor publice locale;
- verificarea lichidării angajării și ordonanțării cheltuielilor în limitele aprobate și potrivit destinației din bugetul propriu;
- integritatea bunurilor aflate în administrare;
- organizarea și ținerea la zi a contabilității, prezentarea la termen a bilanțurilor contabile și a conturilor de execuție bugetară.

Angajarea și efectuarea cheltuielilor din credite bugetare prevăzute prin bugetul local se aprobă de ordonatorul de credite și se efectuează numai cu viza prealabilă de control financiar preventiv care atestă respectarea dispozițiilor legale, încadrarea în creditele bugetare aprobate și respectarea destinației cheltuielilor aprobate.

Finanțarea cheltuielilor din bugetele locale se realizează prin deschideri de credite de către ordonatorii principali în limita creditelor bugetare aprobate prin bugetele locale, potrivit destinației și în raport de gradul de utilizare a sumelor primite de la buget și în funcție de alte reglementări legale.

Deschiderea creditelor bugetare

Creditele bugetare reflectă sumele prevăzute și aprobate prin bugetele locale în limita cărora instituțiile publice locale pot cheltui resursele bănești primite pentru realizarea atribuțiilor prevăzute prin lege.

Creditele bugetare deschise pe subdiviziuni ale clasificăției bugetare reprezintă limita maximă până la care ordonatorii de credite pot angaja și efectua plăți din bugetele locale. Creditele bugetare aprobate prin bugetele locale se pot utiliza la cererea ordonatorilor de credite, numai după deschiderea lor.

Cheltuielile din bugetele locale se efectuează și justifică pe bază de documente care confirmă îndeplinirea angajamentelor contractuale, primirea bunurilor, prestarea serviciilor, executarea lucrărilor, plata salariilor, plata obligațiilor bugetare.

Ordonatorii de credite pot efectua plăți în avans de până la 30% din cheltuielile aprobate pentru anumite destinații cum sunt investițiile.

Încheierea execuției bugetare

Pornind de la principiul anualității, execuția bugetară se încheie la data de 31 decembrie a fiecărui an. În spiritul acestui principiu, orice venit neîncasat și orice cheltuială angajată, lichidată și ordonanțată și neplătită până la data de 31 decembrie se va încasa sau se va plăti, în contul bugetului pe anul următor. Creditele neutilizate până la încheierea anului sunt anulate de drept.

Disponibilitățile din fondurile externe nerambursabile și cele din fondurile publice destinate cofinanțării contribuției financiare a Comunității Europene rămase la finele exercițiului bugetar în conturile structurilor de implementare se reportează în anul următor cu aceeași destinație. Fondurile prevăzute și repartizate se utilizează potrivit acordurilor încheiate cu partenerii externi.

Excedentul anual al bugetului local rezultat la încheierea exercițiului bugetar, după efectuarea unor regularizări în limita sumelor defalcate din unele venituri ale bugetului de stat și a transferurilor consolidate din bugetul de stat se utilizează în ordine pentru:

- rambursarea eventualelor împrumuturi restante, plata dobânzilor și a comisioanelor aferente;
- constituirea fondului de rulment.

Ordonatorii principali de credite întocmesc și prezintă spre aprobare consiliilor locale și județene, Consiliului general al municipiului București până la data de 31 mai a anului următor conturile anuale de execuție a bugetelor locale în structura următoare:

a) la venituri

- prevederi bugetare aprobate inițiale;
- prevederi bugetare definitive;
- încasări realizate

b) la cheltuieli

- credite bugetare inițiale;
- credite bugetare definitive;
- plăți efectuate.

Trimestrial, ordonatorii principali de credite întocmesc dări de seamă contabile asupra execuției bugetare care se depun la Direcțiile generale ale finanțelor publice, iar după verificarea și centralizarea lor, acestea întocmesc și depun la Ministerul Finanțelor, darea de seamă contabilă centralizată asupra execuției bugetelor locale, la termenele și potrivit unor norme stabilite.

6.5. Fondul de rulment

Fondul de rulment se păstrează într-un cont distinct, deschis fiecărei unități administrativ teritoriale la unitățile teritoriale ale trezoreriei statului și poate fi utilizat temporar pentru acoperirea unor goluri de casă provenite din decalaje între veniturile și cheltuielile anului curent, precum și pentru acoperirea definitivă a eventualului deficit bugetar rezultat la finele exercițiului bugetar.

Fondul de rulment poate fi utilizat și pentru finanțarea unor investiții din competența autorităților administrației publice locale sau pentru dezvoltarea serviciilor publice în interesul colectivității.

Fondul de rulment se utilizează pentru destinațiile menționate pe baza aprobării de consiliile locale, consiliile județene și Consiliul General al Municipiului București.

6.6. Execuția de casă a bugetelor locale

Execuția de casă a bugetelor locale se efectuează prin unitățile teritoriale ale

trezoreriei statului, la care se evidențiază în conturi distincte:

- veniturile bugetare încasate pe structura clasificăției bugetare;
- efectuarea plăților dispuse de persoanele autorizate în limita creditelor bugetare aprobate și a destinațiilor aprobate;
- alte operațiuni financiare în contul autorităților administrației publice locale;
- păstrarea disponibilităților reprezentând fonduri externe nerambursabile sau contravaloarea în lei a acestora primite pe bază de acorduri și înțelegeri guvernamentale și de la organisme internaționale și utilizarea acestora potrivit bugetelor aprobate;
- efectuarea operațiunilor de încasări și plăți privind datoria publică internă și externă rezultată din împrumuturi contractate sau garantate de stat, precum și cele contractate sau garantate de autoritățile administrației publice locale.

Execuția de casă a bugetelor locale cuprinde operațiunile care se referă la încasarea,

păstrarea și eliberarea de resurse financiare pentru efectuarea cheltuielilor publice locale.

La baza execuției de casă a bugetului local sunt așezate următoarele principii:

- delimitarea atribuțiilor persoanelor care dispun de utilizarea resurselor financiare, de atribuțiile persoanelor care răspund încasarea acestora;
- principiul unității de casă potrivit căruia veniturile fiecărui buget se reflectă în întregime într-un cont, de unde se eliberează resurse financiare în vederea efectuării cheltuielilor din bugetele locale.

CAPITOLUL VII

FINANȚELE INSTITUȚIILOR PUBLICE LOCALE

Cheltuielile instituțiilor publice locale se acoperă astfel:

- integral din bugetul locale în funcție de subordonarea instituției;
- din venituri proprii și din subvenții de la bugetul local;
- integral din venituri proprii.

Veniturile proprii ale instituțiilor publice finanțate parțial sau integral din acestea, provin din prestări de servicii, chirii, manifestări culturale și sportive, concursuri artistice, publicații, prestații editoriale, studii, proiecte, valorificări de produse din activități proprii.

Instituțiile și serviciile publice de interes local mai pot utiliza pentru desfășurarea activității lor, bunuri materiale și fonduri bănești primite de la persoane juridice și fizice sub formă din donații și sponsorizări.

Fondurile acordate de persoane juridice și fizice în vederea participării împreună cu autoritățile administrației publice locale la finanțarea unor acțiuni de interes public precum și mijloacele bănești primite sub formă de donații și sponsorizări de către instituții și servicii publice finanțate integral din buget se virează la bugetul local din care se finanțează acțiunile respective.

Excedentele rezultate din execuția bugetelor instituțiilor publice finanțate din venituri proprii și subvenții se regularizează la sfârșitul anului cu bugetele locale din care sunt finanțate, în limita sumelor primite de la acestea. Excedentele rezultate din execuția bugetelor instituțiilor publice finanțate integral din venituri proprii rămân la dispoziția acestora și se pot folosi în anul următor cu aceeași destinație.

Consiliile locale, județene și Consiliul general al municipiului București pot aproba ca soldurile anuale rezultate din execuția bugetelor instituțiilor subordonate, finanțate integral din venituri proprii să se preia la bugetul local, după deducerea sumelor încasate anticipat și a obligațiilor de plată.

Bugetul de venituri și cheltuieli al instituțiilor publice de interes local se întocmește în faza de elaborare a proiectului bugetului local, se definitivează și aprobă după intrarea în vigoare a legii bugetului de stat, respectiv aprobarea bugetului local.

Execuția de casă a bugetelor instituțiilor publice de interes local indiferent de sistemul de finanțare se efectuează prin unitățile teritoriale ale trezoreriei statului în a căror rază își au sediul și unde au deschise conturile de venituri, cheltuieli și disponibilități.

Plățile pentru investițiile instituțiilor publice de interes local indiferent de forma de finanțare se efectuează prin unitățile teritoriale ale

trezoreriei statului pe baza listei de investiții, a fondurilor aprobate pentru cheltuieli de capital și cu respectarea dispozițiilor legale privind decontarea investițiilor.

Prin bugetele instituțiilor și serviciilor publice se aprobă credite bugetare în limita cărora se pot angaja și efectua cheltuieli ce reprezintă limite maxime care nu pot fi depășite în cursul exercițiului bugetar.

Bugetele de venituri și cheltuieli ale instituțiilor publice finanțate integral sau parțial din bugetele locale se aprobă de către consiliile locale și județene.

În cazul în care la înființarea unor instituții și servicii publice de interes local sau a unor activități finanțate integral din venituri extrabugetare, acestea nu dispun de fonduri suficiente pe baza unor documentații temeinic justificate, consiliile locale, județene și Consiliul general al municipiului București **pot aproba împrumuturi temporare** din bugetul local pe bază de convenție pentru efectuarea cheltuielilor. Împrumuturile acordate pentru cerințele menționate se rambursează integral în termen de un an de la data acordării lor.

În vederea organizării și funcționării unor servicii publice locale destinate persoanelor fizice și juridice, consiliile locale, județene și Consiliul general al municipiului București pot stabili taxe speciale.

Taxe speciale se stabilesc și aprobă anual, astfel încât să acopere cel puțin sumele investite și cheltuielile curente de întreținere și funcționare a serviciilor respective.

Taxele speciale se încasează numai de la persoanele fizice și juridice care beneficiază de serviciile respective. Consiliile locale, județene și Consiliul general al municipiului București determină condițiile în care se pot percepe taxe speciale, modul în care se obține acordul persoanelor fizice și juridice plătitoare prin regulamente. Hotărârile adoptate de consiliile locale, județene și Consiliul general al municipiului București privind repartizarea taxelor speciale asupra persoanelor fizice și juridice plătitoare se afișează la sediul acestora sau se publică. Împotriva acestor hotărâri ale consiliilor locale și județene persoanele interesate pot face contestație în termen de 15 zile de la afișarea sau publicarea acestora care se rezolvă de consiliile locale.

Serviciile publice de interes local care desfășoară activități de natură economică au obligația calculării înregistrării și recuperării uzurii fizice și morale a mijloacelor fixe aferente activităților prin tarif sau preț. Sumele care reprezintă amortizarea calculată se utilizează pentru realizarea de investiții în domeniul respectiv.

CAPITOLUL VIII

CREANȚELE FISCALE LOCALE ȘI PROCEDURILE DE ADMINISTRARE A LOR

Creanțele fiscale locale reprezintă drepturi patrimoniale ce constau din: dreptul la perceperea impozitelor, taxelor locale, contribuțiilor, și altor venituri ale bugetelor locale, precum și accesoriile acestora, respectiv dobânzi, penalități și penalități de întârziere.

Obligațiile de plată privind creanțele fiscale locale se stabilesc și se individualizează prin acte denumite –**titluri de creanță** – ce se întocmesc de autoritățile administrației publice locale, ori de compartimentele de specialitate ale acestora sau de persoane împuternicite care sunt reprezentate de:

a) **actul/documentul de impunere** pentru obligațiile bugetare locale provenite din impozite, taxe locale emise de autoritățile administrației publice locale, ori de compartimentele de specialitate ale acestora, pe baza declarațiilor depuse de contribuabili, sau alte documente privind materia impozabilă;

b) **declarația/documentul** întocmit de contribuabil, prin care declară impozitul, taxa locală în cazul obligațiilor bugetare locale care se stabilesc de către acesta;

c) **documentul** care cuprinde rezultatele controlului ulterior efectuat de compartimentele de specialitate, pentru diferențele constatate între obligațiile de plată determinate de contribuabil și cele legal datorate, inclusiv accesoriile stabilite, conform legii, cu privire la impozite, taxe locale;

d) **documentul de plată** sau actul pe care s-au anulat, timbrele mobile fiscale pentru obligațiile la bugetul local, reprezentând taxe pentru prestarea unor servicii sau taxe de timbru;

e) **procesul-verbal** de constatare a contravenției, întocmit de agentul constator pentru obligațiile privind plata amenzilor contravenționale;

f) **ordonanța procurorului**, încheierea sau dispoziția hotărârii instanței judecătorești, ori un extras certificat, în cazul amenzilor, al cheltuielilor judiciare și al altor creanțe fiscale locale, stabilite de procuror, de instanța judecătorească, în cazul în care este implicată o instituție publică de interes local;

g) **procesul-verbal** sau documentul prin care se stabilește și se individualizează suma de plată, pentru obligații ale bugetelor locale reprezentând dobânzi, penalități și penalități de întârziere, stabilite de organele competente pe baza evidențelor proprii;

h) **dispoziția emisă** de primar/președintele consiliului județean în cazul soluționării unei căi administrativ-jurisdicționale de atac sau hotărârea judecătorească definitivă și irevocabilă prin care se stabilește obligația la plata creanțelor bugetelor locale.

Autoritățile competente să gestioneze colectarea creanțelor bugetului local sunt autoritățile administrației publice locale, prin compartimentele de specialitate ale acestora, ori alte instituții publice abilitate să administreze veniturile bugetelor locale.

Plătitorul obligației bugetare locale îl constituie debitorul sau persoana care, în numele debitorului, conform legii, are obligația de a plăti, de a reține și de a plăti, impozite, taxe locale, precum și accesorii ale acestora.

În cazul persoanelor juridice cu sediul în România, care au sucursale și/sau puncte de lucru, plătitor de obligații bugetare locale este persoana juridică, atât pentru activitatea proprie, cât și în numele sucursalelor și/sau al punctelor de lucru. De asemenea, plătitor de obligații bugetare locale este sucursala și/sau punctul de lucru cu activitate în România care aparține unei persoane juridice cu sediul în străinătate.

În cazul în care obligația fiscală locală nu a fost achitată de debitor, sunt obligați la plata sumei datorate, următorii:

a) **moștenitorul** care a acceptat succesiunea debitorului decedat;

b) **oricare dintre membrii de familie** cu capacitate de exercițiu deplină, care locuiesc și gospodăresc împreună cu debitorul persoană fizică, pe numele căruia s-a calculat impozitul sau taxa locală, precum și oricare dintre moștenitorii aflați în indiviziune; în cazul amenzilor, acestea constituie obligația de plată a contravenientului;

c) **persoana** care preia, în tot sau în parte, drepturile și obligațiile debitorului supus divizării, fuziunii ori reorganizării judiciare;

d) **persoana** căreia i s-a stabilit răspunderea în conformitate cu prevederile legale referitoare la faliment;

e) persoana care își asumă obligația de plată a debitorului, printr-un angajament de plată sau printr-un alt act încheiat în formă autentică, cu asigurarea unei garanții reale la nivelul obligației de plată;

f) **asociații sau acționarii** la societatea comercială debitoare, potrivit [Legii 31/1990](#) privind societățile comerciale cu modificările și completările ulterioare.

În cazul debitorului declarat insolubil, pentru obligațiile fiscale restante la bugetul local răspund solidar cu acesta următoarele persoane:

a) **persoanele fizice sau juridice** care în cei trei ani anteriori datei declarării insolvabilității cu rea-credință cumpără sau dobândesc în alt mod active de la debitorii care își provoacă astfel insolvabilitatea;

b) **administratorii, asociații sau acționarii semnificativi** și alte persoane care exercită ori au exercitat în mod legal administrarea și care au provocat insolvabilitatea persoanei juridice debitoare prin înstrăinarea sau ascunderea cu rea-credință, sub orice formă, a bunurilor mobile și imobile proprietate a acesteia ori prin nedeclararea schimbării sediului social.

Obligațiile fiscale restante la bugetul local ale societății comerciale debitoare sunt în răspundere solidară a administratorilor sau persoanelor care exercită sau au exercitat în mod legal administrarea societății comerciale și au determinat cu rea-credință, acumularea de obligații restante la bugetul local pe o perioadă de 12 luni consecutive, au sustras bunurile debitorului de la executarea silită, au înstrăinat bunurile, cu bună știință, înainte de începerea executării silită.

Termenele de plată ale obligațiilor fiscale locale sunt scadente la momentele prevăzute în Codul fiscal sau alte legi.

Termenele de plată pentru diferențele de obligații fiscale principale și accesorii la bugetul local, stabilite prin acte de control, se determină în funcție de data comunicării:

- dacă data comunicării este cuprinsă în intervalul 1-15 inclusiv din lună, termenul de plată este până la data de 5 a lunii următoare;

- dacă data comunicării este cuprinsă în intervalul 16 - finele lunii inclusiv, termenul de plată este până la data de 20 a lunii următoare.

La cererea debitorului și în funcție de motivele invocate de acesta, primarii/ președinții consiliilor județene pot dispune suspendarea obligației de plată a creanțelor la bugetul local, până la soluționarea contestației, cu condiția constituirii unei garanții la nivelul sumei contestate care poate îmbrăca forma unei scrisori de garanții bancare, contract de gaj ori ipotecă, precum și orice altă formă de garanție prevăzută de lege. Garanția se restituie sau ridică, de către organele competente numai în cazul în care contestația a fost admisă.

Termenele de plata ce se referă la obligațiile restante la bugetul local, eşalonate sau amânate precum și pentru dobânzile datorate pe perioada eşalonării, respectiv amânării, se stabilesc în documentul prin care se acordă înlesnirea la plată.

Accesoriile creanțelor bugetelor locale

În sfera creanțelor bugetelor locale se includ și unele sume accesorii formate din: dobânzi și penalități de întârziere, alte penalități, dobânzi pentru sumele de restituit de la bugetul local.

Dobânzile și penalitățile de întârziere se datorează de către debitori pentru neachitarea la termenul scadent a obligațiilor la bugetul local.

Dobânzile se calculează pentru fiecare zi, începând cu ziua imediat următoare scadenței obligației la bugetul local și până la data stingerii sumei datorate inclusiv.

La diferențele de obligații la bugetul local, stabilite de organele competente, dobânzile se datorează începând cu ziua imediat următoare scadenței obligației bugetare locale, și până la data stingerii acesteia inclusiv.

În cazul obligațiilor la bugetul local stinse prin compensare, data stingerii este data înregistrării acestei operațiuni în conturile corespunzătoare de venituri ale bugetelor locale de către unitățile de trezorerie și contabilitate publică.

De asemenea, dobânzi se datorează și calculează și pentru perioada pentru care au fost acordate amânări sau eșalonări la plata obligațiilor bugetare locale restante.

La obligațiile bugetare stinse prin executare silită dobânzile se calculează până la data întocmirii procesului-verbal de distribuire a sumelor.

Dobânzi nu se datorează pentru obligațiile bugetare cu titlu de amenzi, penalități de întârziere, penalități de orice fel.

Plata cu întârziere a impozitelor, taxelor locale, contribuțiilor și a altor obligații bugetare locale, cu excepția dobânzilor, penalităților de orice fel și a amenzilor, se sancționează cu o penalitate de întârziere de 0,5% pentru fiecare lună și/sau fracțiune de lună de întârziere, începând cu data de întâi a lunii următoare celei în care acestea aveau termen de plată. Penalitatea de întârziere nu înlătură obligația de plată a dobânzilor și/sau a penalităților. Penalitatea de întârziere se datorează până la data începerii procedurii de executare silită.

În cazul în care s-au acordat înlesniri la plata obligațiilor bugetare locale, penalitatea de întârziere se datorează până la data intrării în vigoare a documentului prin care se acordă aceste înlesniri.

Obligațiile la bugetul local ale debitorului declarat insolvabil presupun calcularea dobânzilor până la data încheierii procesului-verbal

de constatare a insolvabilității. În ceea ce privește obligațiile la bugetul local neplătite la termen, atât înainte, cât și după deschiderea procedurii de reorganizare judiciară se datorează dobânzi și penalități de întârziere până la data deschiderii procedurii de faliment.

Nivelul dobânzii se stabilește prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Ministerului Finanțelor Publice corelat cu nivelul dobânzii de referință a Băncii Naționale a României, o dată pe an sau în cursul anului, dacă aceasta se modifică cu peste 5 puncte procentuale.

Cotele penalităților de întârziere se modifică prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Ministerului Finanțelor Publice.

În cazul în care cel care era obligat să calculeze să rețină la sursă și să vireze sume datorate cu titlu de obligații bugetare locale nu le virează în termen de 30 zile de la data scadenței se sancționează cu o penalitate de 10% din suma datorată. Penalitatea se aplică și plătitorilor de venituri realizate în România de către persoanele fizice și juridice în cazul în care nu au reținut impozitul datorat, potrivit legii, de către aceste persoane.

La sumele de restituit de la bugetul local plătitorii au dreptul la dobândă după expirarea unui termen de 30 de zile de la data depunerii la organul competent a cererii de restituire sau de compensare. Dobânda se calculează și se plătește numai în lei și se suportă din același buget local și același venit bugetar din care trebuie să se restituie ori să se compenseze sumele solicitate de către plătitori.

Modalități de stingere a obligațiilor bugetelor locale

Creanțele bugetare locale se sting prin plată, compensare, executare silită, prescripție, precum și prin alte modalități.

În cazul în care un contribuabil datorează mai multe tipuri de impozite, taxe, contribuții și alte sume reprezentând obligații fiscale, iar suma nu este suficientă pentru a stinge toate datoriile, atunci se disting datoriile aceluși tip de creanță fiscală principal pe care îl stabilește contribuabilul.

În cadrul tipului de impozit, taxă, contribuție sau sumă reprezentând creanță fiscală stabilit de contribuabil plata se efectuează în următoarea ordine:

Plata obligațiilor fiscale se efectuează de către debitori, prin intermediul băncilor distinct pe fiecare impozit, taxă locală, contribuție și

alte sume datorate bugetelor locale, inclusiv dobânzi și penalități de orice fel, în următoarea ordine:

a) sume datorate în contul ratelor din graficele de plată a obligațiilor fiscale, pentru care s-au acordat eșalonări și/sau amânări de plată, precum și dobânzile datorate pe perioada eșalonării și/sau amânării;

b) obligații fiscale principale cu termene de plată în anul curent, precum și accesoriile acestora în ordinea vechimii;

c) obligații fiscale datorate și neachitate la data de 31 decembrie a anului precedent, în ordinea vechimii, până la stingerea integrală a acestora;

d) dobânzi, penalități de întârziere și alte penalități aferente obligațiilor către bugetul local;

e) obligații fiscale cu termene de plată viitoare, la solicitarea debitorului.

Compensarea reprezintă o formă de stingere a creanțelor bugetului local cu creanțele debitorului, reprezentând sume de restituit de la bugetul local, până la concurența celei mai mici sume, când ambele părți dobândesc reciproc atât calitatea de creditor, cât și cea de debitor.

Compensarea obligațiilor la bugetul local datorate de debitor cu creanțele acestuia se face de autoritatea competentă, la cererea debitorului sau din oficiu, la data constatării sumelor virate în plus sau de restituit de la bugetul local.

Compensarea se va efectua cu obligații la bugetul local datorate aceluiași creditor bugetar local, indiferent de natura lor.

Compensarea se efectuează astfel:

a) cu obligații la bugetul local cu termene de plată în anul curent, expirate;

b) cu obligații la bugetul local reprezentând impozite, taxe locale, chirii, redevențe, contribuții și alte venituri ale bugetului local datorate și neachitate la data de 31 decembrie a anului precedent, în ordinea vechimii, până la stingerea integrală a acestora;

c) cu dobânzi, penalități de întârziere și alte penalități aferente obligațiilor la bugetul local;

d) cu obligații la bugetul local cu termene de plată viitoare, numai la cererea plătitorului.

Înlesniri la plata obligațiilor bugetare

Autoritățile administrației publice locale competente pot acorda pentru obligațiile bugetare restante pe care le administrează, la cererea temeinic justificată, a debitorilor persoane fizice sau juridice următoarele înlesniri la plată:

a) eșalonări la plata impozitelor, taxelor, chiriilor, redevențelor, contribuțiilor și a altor obligații la bugetul local;

b) amânări la plata impozitelor, taxelor, chiriilor, contribuțiilor și a altor obligații la bugetul local;

c) eșalonări la plata dobânzilor și/sau a penalităților de orice fel, cu excepția dobânzilor datorate pe perioada de eșalonare;

d) amânări și/sau scutiri ori amânări și/sau reduceri de dobânzi și/sau penalități de întârziere, cu excepția dobânzilor datorate pe perioada de amânare;

e) scutiri sau reduceri de impozite și taxe locale.

În vederea acordării înlesnirilor la plată creditorii bugetari locali vor cere debitorilor constituirea de garanții.

Înștiințarea de plată în calitate de act premergător executării silite se transmite debitorului prin care i se notifică suma datorată, în cazul în care nu și-a plătit obligațiile la bugetul local, ori acestea nu au fost stinse în alt mod. În termen de 15 zile de la data comunicării înștiințării de plată, debitorul urmează să își plătească obligațiile restante sau să facă dovada stingerii acestora.

Măsurile asigurătorii se dispun de către creditorii bugetari locali, prin reprezentanții legali ori împuterniciți ai acestora, înaintea începerii procedurii de executare silită, atunci când există pericolul ca debitorul să se sustragă de la urmărire sau să își ascundă ori să își risipească averea/patrimoniul.

Creditorul bugetar local, prin reprezentantul său legal, poate dispune prin procedură administrativă, în temeiul unei dispoziții motivate, oprirea asigurătorie asupra veniturilor și/sau sechestrul asigurător asupra bunurilor mobile și imobile, proprietatea debitorului. Dacă valoarea bunurilor proprii ale debitorului nu acoperă integral creanța bugetară locală, măsurile asigurătorii pot fi înființate și asupra bunurilor deținute de debitor în proprietate comună cu terțe persoane.

Măsurile asigurătorii dispuse atât de organele de executare, cât și de instanțele judecătorești ori de alte organe competente, dacă nu au fost desființate în condițiile legii, rămân valabile pe toată durata executării silite, fără alte formalități.

Stingerea creanțelor fiscale locale prin executarea silită

În situația în care debitorul nu își plătește de bunăvoie obligațiile fiscale datorate, organele fiscale vor întreprinde acțiuni de executare silită pentru stingerea lor.

Executarea silită se desfășoară până la stingerea creanțelor bugetului local înscrise în titlul executoriu, inclusiv a dobânzilor, penalităților de întârziere și altor penalități ori alte sume, datorate sau acordate potrivit legii, precum și a cheltuielilor de executare.

Trecerea la stingerea creanțelor bugetelor locale prin executare silită este precedată de comunicarea unei **somații**, în care i se notifică debitorului obligația de a plăti sumele datorate bugetului local în termen de 15 zile sau să facă dovada stingerii obligației către bugetul local, altfel se va trece la executarea silită.

Somația de plată prevede: organul de executare emitent; datele de identificare a debitorului; data emiterii; numărul dosarului de executare; suma pentru care se începe executarea silită; termenul în care cel somat urmează să plătească obligația; indicarea consecințelor nerespectării acesteia; semnătura și ștampila organului de executare.

Executarea silită se poate întinde asupra tuturor veniturilor și bunurilor proprietate a debitorului, urmăribile potrivit legii, iar valorificarea acestora se efectuează numai în măsura necesară pentru realizarea creanțelor fiscale și a cheltuielilor de executare.

Sechestrul aplicat asupra bunurilor mobile determină dobândirea de către creditorul bugetar local a dreptului de gaj, iar sechestrul aplicat asupra bunurilor imobile îi conferă creditorului bugetar local, dreptul de gaj.

Executarea silită se poate suspenda în următoarele cazuri:

- când suspendarea a fost dispusă de instanța de judecată sau de reprezentantul legal al creditorului bugetar local;
- de la data comunicării aprobării înlesnirii la plată;
- în alte cazuri.

Executarea silită se întrerupe astfel:

- la data declarării stării de insolvabilitate a debitorului;
- în alte cazuri.

Executarea silită încetează la următoarele momente:

- dacă s-au stins integral creanțele bugetului local prevăzute în titluri executorii, inclusiv dobânzile, penalitățile de orice fel, cheltuielile de executare, precum și orice alte sume stabilite în sarcina debitorului;
- dacă a fost desființat titlul executoriu;
- în alte cazuri prevăzute de lege.

Executarea silită a creanțelor bugetelor locale se efectuează numai în termenul unui **titlu executoriu** emis, de organul de executare competent în a cărui rază teritorială își are sediul sau domiciliul debitorul persoană fizică sau juridică, ori unde acesta este luat în evidența fiscală.

Creditorii bugetari locali, prin organele proprii sau alte organe ale administrației publice locale, sunt abilitați să ducă la îndeplinire măsurile asigurătorii și să efectueze procedura de executare silită.

Creanțele fiscale locale care se încasează, se administrează, se contabilizează și se utilizează de instituțiile publice de interes local, provenite din venituri proprii, precum și cele rezultate din raporturi juridice contractuale se execută prin organe proprii care sunt abilitate să ducă la îndeplinire măsurile asigurătorii și să efectueze procedura de executare silită.

Persoanele din cadrul organelor de executare abilitate să ducă la îndeplinire măsurile asigurătorii și să efectueze procedura de executare silită sunt denumite **executori bugetari locali**.

În vederea efectuării procedurii de executare silită este competent organul de executare în a cărui rază teritorială se află bunurile urmăribile. Coordonarea întregii executări revine organului în a cărui rază teritorială își are domiciliul sau sediul ori unde este luat în evidență fiscală debitorul. În cazul în care executarea silită se face prin poprire, organul de executare coordonator poate proceda la aplicarea acestei măsuri de executare asupra terțului poprit, indiferent de locul unde își are sediul sau domiciliul. În situația în care se constată că există pericolul evident de înstrăinare, substituție sau de sustragere de la executare silită a bunurilor și veniturilor urmăribile ale debitorului, organul de executare coordonator poate proceda la indisponibilizarea și executarea silită a acestora, indiferent de locul în care se găsesc bunurile.

Cheltuielile de orice fel ocazionate de efectuarea procedurii de executare silită sunt în sarcina debitorului urmărit.

Executarea silită prin poprire

Prin **poprire** sunt supuse executării silite orice sume urmăribile reprezentând venituri și disponibilități bănești în lei și în valută, titluri de valoare sau alte bunuri mobile necorporale, deținute și/sau datorate cu orice titlu debitorului de către terțe persoane sau pe care acestea le vor datora debitorului și/sau le vor deține terții în viitor în temeiul unor raporturi juridice existente.

Sumele ce reprezintă venituri ale debitorului persoană fizică, realizate ca angajat, pensiile de orice fel și ajutoarele sau indemnizațiile cu destinație specială sunt supuse urmăririi în condițiile prevăzute de Codul de procedură civilă.

Poprirea asupra veniturilor debitorilor, persoane fizice sau persoane juridice, se înființează de către organul de executare, printr-o adresă transmisă terțului poprit, împreună cu o copie după titlul executoriu. În același timp este înștiințat debitorul despre înființarea popririi.

Poprirea se consideră înființată (efectiv) la data la care terțul poprit confirmă că datorează sume de bani debitorului sau la data expirării termenului (5 zile) prin înștiințarea trimisă organului de executare.

Terțul poprit are obligația, după înființarea popririi, să facă reținerile prevăzute de lege și să vireze sumele în contul bugetar indicat de organul de executare.

Executarea silită a bunurilor mobile

Executarea silită a bunurilor mobile ale debitorului se realizează prin sechestrarea și valorificarea acestora, în temeiul unui titlu executoriu. Sunt supuse executării silite orice bunuri ale debitorului cu excepțiile prevăzute de lege.

În cazul debitorului persoană fizică nu pot fi supuse executării silite, anumite bunuri care sunt necesare vieții și muncii acestuia și familiei sale:

- bunurile mobile de orice fel care servesc la continuarea studiilor și la formarea profesională, bunurile strict necesare exercitării profesiei sau a altei ocupații cu caracter permanent;
- bunurile strict necesare uzului personal sau casnic al debitorului și familiei sale, precum și obiectele de cult religios;
- alimentele necesare debitorului și familiei sale pe timp de două luni, iar dacă debitorul se ocupă cu agricultura, alimentele strict necesare până la noua recoltă;
- combustibilul necesar debitorului și familiei sale pentru încălzit și pentru prepararea hranei pentru 3 luni de iarnă;
- obiectele necesare persoanelor cu handicap sau destinate îngrijirii persoanelor bolnave;
- bunurile declarate neurmăribile.

Aplicarea sechestrului de către executorul bugetar local se consemnează într-un proces-verbal de sechestru, prin care bunurile sechestrate sunt immobilizate.

Executarea silită a bunurilor imobile

Pot fi supuse executării silite bunurile imobile proprietate a debitorului, inclusiv bunurile accesorii bunului imobil, cu excepția spațiului minim locuit de către debitorul persoană fizică și familia sa.

Executorul bugetar local care aplică sechestrul încheie un proces-verbal de sechestrul a bunurilor imobile, care devine ipotecă legală.

Organul care a instituit sechestrul pentru bunurile imobile este obligat să solicite Biroului de carte funciară efectuarea inscripției ipotecare. Biroul de carte funciară are obligația să comunice în termen de 5 zile organelor de executare, celelalte drepturi reale și sarcini care grevează imobilul urmărit și titularii acestora.

Valorificarea bunurilor

În condițiile în care creanța la bugetul local nu este stinsă în termen de 15 zile de la data încheierii procesului-verbal de sechestrul, se trece la valorificarea bunurilor sechestrate, cu excepția situațiilor în care instanța judecătorească a dispus desființarea sechestrului, suspendarea sau amânarea executării.

În vederea înregistrării unor rezultate avantajoase în urma executării silite, organul de executare procedează la valorificarea bunurilor sechestrate în una din următoarele modalități:

- înțelegerea părților, conform căreia bunurile sechestrate se valorifică de către debitor cu acordul organului de executare, la un preț propus de cumpărător care nu poate fi mai mic decât prețul de evaluare;

- vânzare în regim de consignație a bunurilor mobile;

- vânzarea directă presupune ca, în cazul în care înaintea începerii procedurii de valorificare prin licitație ori pe parcursul acesteia sau după finalizarea ei, o persoană oferă cel puțin prețul de evaluare, să îl adjucece acesteia;

- vânzarea la licitație necesită ca organul de executare să efectueze publicitatea vânzării cu cel puțin 10 zile înainte de data fixată pentru desfășurarea licitației. Vânzarea la licitație a bunurilor sechestrate este organizată de o comisie. În condițiile în care la prima licitație nu s-au prezentat ofertanți sau nu s-a obținut cel puțin prețul de pornire a licitației, organul de executare fixează un nou termen în cel mult 30 zile. Prețul de pornire a licitației este reprezentat de prețul de evaluare, diminuat cu 10% pentru prima licitație, cu 30% pentru a doua licitație și cu 50% pentru a treia licitație.

Eliberarea și distribuirea sumelor realizate prin executarea silită

Creanțele fiscale înscrise în titlul executoriu se sting cu sumele realizate, în ordinea vechimii, mai întâi creanța principală și apoi accesoriile acesteia.

În situația în care, executarea silită a fost pornită de mai mulți creditori sau când până la eliberarea ori distribuirea sumei rezultate din executare au depus și alți creditori titlurile lor, organele vor proceda la distribuirea sumei, potrivit următoarei ordini de preferință:

- creanțele reprezentând cheltuielile de orice fel, făcute cu urmărirea și conservarea bunurilor al căror preț se distribuie;

- creanțele reprezentând salarii și alte datorii asimilate acestora, pensiile, sumele cuvenite șomerilor, ajutoarele pentru întreținerea și îngrijirea copiilor, pentru maternitate, pentru incapacitate temporară de muncă, pentru prevenirea îmbolnăvirilor, refacerea sau întărirea sănătății, ajutoarele de deces și creanțele reprezentând obligația de reparare a pagubelor cauzate prin moarte, vătămarea integrității corporale sau a sănătății;

- creanțele rezultând din obligații de întreținere, alocații pentru copii sau de plată a altor sume periodice destinate asigurării mijloacelor de existență;

- creanțele bugetare din impozite, taxe, contribuții și din alte sume datorate bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale, bugetelor locale și bugetelor fondurilor speciale;

- creanțele rezultând din împrumuturi acordate de stat;

- creanțele reprezentând despăgubiri pentru repararea pagubelor pricinuite proprietății publice prin fapte ilicite;

- creanțele rezultând din împrumuturi bancare, din livrări de produse, prestări de servicii, executări de lucrări, din chirii sau amenzi;

- creanțele reprezentând amenzi cuvenite bugetului de stat sau bugetelor.

Sumele destinate acoperirii creanțelor care au aceeași ordine de preferință se repartizează între creditori proporțional cu creanța fiecăruia.

Contestația la executarea silită

Împotriva oricărui act de executare silită se pot face contestații în termen de 15 zile de la momentul luării la cunoștință la judecătoria în a cărei rază teritorială se află sediul organului de executare.

Stingerea creanțelor fiscale prin alte modalități

Creanțele fiscale locale urmărite de organele de executare pot fi scăzute din evidența acestora în cazul în care debitorul se găsește în stare de insolvabilitate, astfel:

- debitorul nu are venituri sau bunuri urmăribile;

- când după încetarea executării silite pornite împotriva debitorului rămân debite neachitate;
- debitorul a dispărut sau a decedat fără să lase avere;
- debitorul nu este găsit la ultimul domiciliu sau sediu cunoscut ori în alte locuri unde există indicii că a avut avere nu se găsesc venituri sau bunuri impozabile;
- când potrivit legii, debitorul persoană juridică își încetează existența și au rămas neachitate obligații bugetare.

Termenele de prescripție a dreptului de a cere executarea silită privind o creanță a bugetului local încep la data încheierii anului financiar în care a luat naștere acest drept. Dreptul de a cere executarea silită a creanțelor bugetare se prescrie în termen de 5 ani de la data încheierii anului financiar în care a luat naștere acest drept.

CAPITOLUL IX

CONTROLUL ÎN CADRUL FINANTELOR LOCALE

9.1. Controlul politic asupra elaborării și executării bugetelor locale

Primarii au obligația să informeze comunitatea locală asupra proiectului de buget prin publicarea în presă sau afișarea la sediul primăriei. Cetățenii pot depune contestații și pot formula propuneri care se discută la aprobarea bugetului local.

Consiliile locale pot aproba utilizarea sumelor încasate peste nivelul aprobat al veniturilor proprii, în condițiile în care depășirea încasărilor se referă la total venituri aprobate și se menține până la sfârșitul anului.

Cu ocazia rectificării bugetului local, consilierii se documentează asupra veniturilor încasate și cheltuielilor efectuate pentru a se pronunța asupra propunerilor ordonatorilor principali de credite de modificare a prevederilor bugetare.

În virtutea atribuțiilor care le revin, consiliile locale analizează și decid asupra derulării execuției bugetelor locale, respectiv asupra veniturilor încasate și cheltuielilor efectuate din bugetul local.

Consiliile locale controlează execuția bugetelor locale cu ocazia aprobării contului de execuție din anul precedent.

9.2. Inspecția fiscală

Inspecția fiscală include ansamblul activităților care au ca scop verificarea realității și legalității declarațiilor de impunere, a corectitudinii și exactității îndeplinirii obligațiilor fiscale de către contribuabili față de bugetele locale.

Inspecția fiscală se exercită asupra persoanelor fizice și juridice, române și străine, asociații fără personalitate juridică care au obligații fiscale și calitatea de contribuabili față de bugetele locale.

În sfera obligațiilor fiscale ale contribuabililor se încadrează:

- obligația de a declara bunurile și veniturile impozabile sau impozitele datorate la bugetele locale;
- obligația de a calcula și de a înregistra în evidențele contabile și de plată la termenele legale a creanțelor bugetelor locale;

- obligația de a calcula și de a înregistra în evidențele contabile și de plată, la termenele legale, creanțele bugetelor locale impozitele care se realizează prin stopaj la sursă;

- orice alte obligații legale care revin contribuabililor, persoane fizice sau juridice, în aplicarea legilor fiscale.

Controlul fiscal asupra creanțelor bugetelor locale se exercită de către compartimente de specialitate din cadrul autorităților administrative publice locale.

În exercitarea atribuțiilor de control care le revin compartimentele de specialitate ale autorităților administrației publice locale (de impozite) au dreptul:

- să verifice în totalitate, ori prin sondaj orice înscrisuri, documente, registre ori evidențe contabile ale contribuabililor cu privire la impozitele datorate și modul de respectare a obligațiilor fiscale de către aceștia;

- să solicite contribuabililor informațiile și justificările referitoare la abaterile controlate. În cazul în care se solicită răspunsul în scris, contribuabilii sunt obligați să furnizeze informațiile în termen de 5 zile de la solicitare;

- să solicite prezența contribuabililor sau a reprezentanților legali ai acestora la sediul compartimentelor de specialitate. Solicitarea se adresează în scris și cuprinde în mod obligatoriu data, ora și locul întâlnirii precum și scopul;

- să facă constatări factice cu privire la identificarea obiectelor sau surselor impozabile;

- să confiste în condițiile legii obiectele reprezentând bunuri sustrase de la plata impozitelor și taxelor locale;

- să rețină documente în scopul protejării împotriva înstrăinării sau distrugerii dovezi scrise acte, însemnări, registre, documente care constituie o dovadă referitoare la stabilirea, înregistrarea și achitarea obligațiilor fiscale față de contribuabili pe o perioada de maximum de 30 de zile;

- să răspundă pentru rezultatele controlului în limita documentelor supuse controlului și consemnate în actele de control;

- să dispună corectarea în contabilitate a eventualelor erori constatate după aprobarea și depunerea situațiilor financiare anuale care au fost constatate;

- să stabilească în sarcina contribuabilului diferențe de impozite și taxe locale, să calculeze dobânzi pentru neplata la termenele legale a impozitelor și taxelor legale;

- să constate contravențiile și să aplice sancțiunile corespunzătoare;

- să intre în prezența contribuabilului sau a reprezentantului legal al acestuia, ori în prezența unei alte persoane desemnate de contribuabil în

orice incinta a sediului în care își desfășoară activitatea contribuabilul sau în locuri în care există bunuri impozabile sau în care se desfășoară activități producătoare de venituri.

În cazul în care evidențele contabile sau orice alte evidențe sunt ținute cu ajutorul sistemelor de prelucrare automată a datelor, controlul se poate exercita asupra ansamblului informațiilor, datelor și prelucrărilor informatice care concură direct sau indirect la obținerea rezultatelor contabile sau fiscale și la elaborarea declarațiilor, precum și asupra documentațiilor referitoare la analiza, programarea și executarea prelucrărilor.

În vederea determinării modului de respectare a obligațiilor fiscale ce revin contribuabililor și al stabilirii exacte a impozitelor datorate, compartimentele de specialitate sunt în drept să solicite informații de la:

- persoane fizice sau juridice care dețin în păstrare sau administrare bunuri sau sume de bani ale contribuabililor care au relații de afaceri cu aceștia;

- autoritățile ale administrației publice centrale și locale, instituțiile publice sau de interes public;

- instituții publice care înregistrează sub orice formă încheierile de contracte, circulația mărfurilor pe căile de comunicație, evidența populației sau a bunurilor, exploatarea proprietăților;

Persoanele, organele și instituțiile publice sunt obligate ca în termenul specificat să furnizeze informațiile solicitate și să depună la dispoziția organelor de control fiscal actele, evidențele și datele.

Compartimentele de specialitate au obligația să exercite controlul fiscal astfel încât să afecteze cât mai puțin desfășurarea activităților curente ale contribuabililor.

În cazuri temeinic justificate, compartimentele de specialitate pot solicita persoanelor potrivit competențelor teritoriale să facă declarații sau să prezinte documente necesare pentru a stabili dacă persoana în cauză are sau nu calitatea de contribuabil.

Organele de control fiscal sunt obligate să acționeze cu profesionalism, să dovedească corectitudine și obiectivitate în relațiile cu contribuabilii controlați și cu alte persoane.

Pornind de la constatările efectuate din acțiunile de control, organele de control fiscal au următoarele drepturi:

- să stabilească în sarcina contribuabililor diferențe de impozite, să calculeze majorări de întârziere pentru neplata la termenele legale a impozitelor datorate;

- să constate contravenții și să aplice amenzi și penalități prevăzute de lege;

- să dispună măsurile necesare îndeplinirii corecte, de către contribuabili, a obligațiilor fiscale ce le revin.

Înainte de desfășurarea unei acțiuni de control fiscal la sediul, domiciliul sau reședința contribuabilul de impozite și taxe locale are dreptul:

- să fie informat în legătură cu acțiunea care urmează să se desfășoare prin transmiterea unui aviz de verificare cu cel puțin 5 zile înainte;
- să fie înștiințat în legătură cu drepturile și obligațiile sale.

Pe durata controlului fiscal, contribuabilii au următoarele drepturi:

- să fie informați asupra desfășurării controlului și asupra situațiilor neclare;
- să beneficieze din partea organului de control de un tratament just, confidențial și echitabil;
- să fie primii solicitați, în cazul în care sunt disponibili pentru a furniza informații, date, documente cu privire la operațiunile efectuate;
- să beneficieze de asistență de specialitate sau juridică pe toată durata controlului asigurată prin grija și pe cheltuiala contribuabilului;
- să fie protejați pe linia secretului fiscal.
- să solicite din proprie inițiativă să fie controlați.

Contribuabilii supuși controlului fiscal sunt obligați să pună la dispoziția organului de control fiscal toate documentele situațiile și datele solicitate privind obiectul controlului, actele originale, copii certificate, să permită accesul în locurile unde se află bunurile și valorile supuse impozitării să furnizeze în scris informații în legătură cu obiectul controlului, să colaboreze cu organele de control să notifice modificările intervenite, să creeze condiții corespunzătoare desfășurării controlului, să întocmească registrul unic de control.

Contribuabilii care organizează și conduc contabilitatea proprie sunt obligați să păstreze evidențele contabile precum și documentele justificative pe baza cărora s-au făcut înregistrări contabile la sediul social declarat cu ocazia autorizării și a înregistrării la organul fiscal până la împlinirea termenului de prescripție, a dreptului compartimentelor de specialitate de a stabili diferențe de impozite.

Măsurile dispuse ca urmare a controlului fiscal pot fi contestate de către contribuabili potrivit legii.

Contribuabilii sau reprezentanții legali ai acestora sunt obligați să coopereze la desfășurarea în condiții optime a controlului fiscal.

Controlul fiscal se desfășoară la sediul, domiciliul ori reședința contribuabilului sau la sediul compartimentului de specialitate. Controlul fiscal se efectuează o singură dată pentru fiecare impozit/taxă locală și pentru fiecare perioadă supusă impozitării.

Perioada afectată efectuării controlului fiscal este stabilită de compartimentele de specialitate în funcție de obiectivele controlului și nu poate fi mai mare de trei luni.

Conducătorul compartimentului de specialitate competent poate decide reverificarea unei anumite perioade, dacă de la data încheierii controlului fiscal și până la îndeplinirea termenului de prescripție apar date suplimentare necunoscute organului de control fiscal la data efectuării controlului care influențează sau modifică rezultatele.

Rezultatele controlului fiscal se consemnează în procese-verbale de control, note de constatare procese verbale de constatare a contravențiilor.

Dreptul compartimentelor de specialitate de a stabili diferențe de impozite taxe locale și dobânzi pentru neplata în termen a acestora, precum și de a constata contravenții și de a aplica amenzi și penalități pentru faptele a căror constatare și sancționare sunt de competența acestora pentru o perioadă impozabilă **se prescrie astfel:**

- în termen de 5 ani de la data la care a expirat termenul de depunere a declarației de impunere pentru perioada respectivă;
- în termen de 5 ani de la data ultimului termen legal de plată a impozitului, taxei locale în cazul în care legea nu prevede obligația depunerii declarației de impunere;
- în termen de 5 ani de la data comunicării către contribuabil a impozitului, taxei locale stabilite de compartimentul de specialitate.

Termenele de prescripție se pot întrerupe în următoarele situații:

- în cazurile și în condițiile stabilite de lege pentru întreruperea termenului de prescripție a dreptului de acțiune;
 - la data depunerii de către contribuabili a declarației de impunere după expirarea termenului legal de depunere a acesteia;
 - la data efectuării, de către contribuabil, a unui act voluntar de recunoaștere a impozitului datorat, inclusiv plata integrală sau parțială a acestuia;
 - la data comunicării către contribuabil a unor diferențe de impozit stabilite de compartimentele de specialitate.
- Termenele de prescripție se pot suspenda astfel:

- în cazurile și în condițiile stabilite de lege pentru suspendarea termenului de prescripție a dreptului de acțiune;
- pe timpul cât contribuabilul se sustrage cu rea-credință de la efectuarea controlului fiscal;
- pe timpul în care contribuabilul, ca urmare a dispozițiilor compartimentelor remediază deficiențele sau îndepărtează cauzele care împiedică desfășurarea controlului fiscal.

Termenul de prescripție pentru stabilirea impozitelor, taxelor locale și a diferențelor de impozite este de 10 ani în caz de evaziune fiscală stabilită printr-o hotărâre judecătorească definitivă.

c) Sancțiuni

Constituie contravenții, dacă nu sunt săvârșite în condiții care să constituie o infracțiune următoarele fapte:

- nefurnizarea de către contribuabili sau de către persoana împuternicită legal să îi reprezinte a documentelor justificative sau a explicațiilor solicitate de către organele de control fiscal;
- neprezentarea contribuabililor sau a reprezentanților legali ai acestora la sediul organului de control fiscal la data, ora și locul fixate la solicitarea expresă a acestuia;
- refuzul contribuabilului de a permite accesul organului de control fiscal în sediul său de afaceri sau în orice alte locuri în care există bunuri impozabile sau în care desfășoară activități producătoare de venituri în vederea exercitării controlului fiscal;
- nefurnizarea de către persoanele, organele și instituțiile prevăzute în termenul stabilit de organele de control fiscal a actelor, evidențelor și datelor solicitate;
- neținerea evidențelor contabile și a documentelor justificative la sediul social declarat sau păstrarea acestora în condiții improprii desfășurării controlului fiscal.

Contravențiile se sancționează cu amenzi diferențiate și prevăzute în cadrul art. 26 alin. 2 al Ordonanței nr. 70/1997.

9.3. Controlul intern

Controlul intern¹³ cuprinde ansamblul măsurilor întreprinse la nivelul unei instituții publice cu privire la structurile organizatorice, metodele, procedurile, sistemele de control și de evaluare în scopul realizării atribuțiilor la un nivel calitativ corespunzător și îndeplinirii cu regularitate în mod economic și eficient a politicilor adoptate, respectării legalității și a dispozițiilor conducerii, protejării activelor și resurselor, efectuării de înregistrări contabile corecte și complete pentru fundamentarea deciziilor conducerii instituției publice.

Obiectivele generale ale controlului intern sunt:

- realizarea la un nivel corespunzător de calitate, a atribuțiilor instituțiilor publice stabilite în concordanță cu propria lor misiune în condiții de regularitate, economicitate și eficiență;
- protejarea fondurilor publice împotriva pierderilor datorate erorii, risipei, abuzului și fraudei;
- respectarea legii, a reglementarilor și deciziilor conducerii;
- dezvoltarea și întreținerea unor sisteme de colectare, stocarea, prelucrare, actualizare și difuzare a datelor și informațiilor financiare și de conducere publică.

Elaborarea, aprobarea, aplicarea și perfecționarea structurilor organizatorice, reglementarilor metodologice, procedurilor și criteriilor de evaluare de către conducătorul instituției publice trebuie să satisfacă cerințe generale și specifice de control intern.

a) Cerințe generale:

- asigurarea îndeplinirii obiectivelor generale prin evaluarea sistematică și menținerea la un nivel considerat acceptabil a riscurilor asociate structurilor, programelor, proiectelor sau operațiunilor;
- asigurarea unei atitudini cooperante a personalului de conducere și de execuție, a cunoașterii și înțelegerii de către acesta a importanței și rolului controlului intern;
- stabilirea obiectivelor specifice controlului intern astfel încât acestea să fie adecvate, cuprinzătoare și integrate misiunii instituției și obiectivelor de ansamblu ale acesteia;
- supravegherea continuă de către personalul de conducere a tuturor activităților și îndeplinirea de către personalul de conducere a obligației de a acționa corectiv, prompt și responsabil ori de câte ori se constată încălcări ale legalității și regularității în efectuarea unor operațiuni sau în realizarea unor activități în mod neeconomic, ineficace sau ineficient;

¹³ Vezi: Ordonanța Guvernului nr. 119/1999 privind auditul intern și controlul financiar preventiv, în M.Of.nr.430/1 august 1999, art.3, aprobată și modificată prin Legea nr.84/2003

b) Cerințe specifice:

- reflectarea în documente scrise a organizării controlului intern a tuturor operațiunilor instituției și a tuturor fenomenelor, precum și înregistrarea și păstrarea în mod adecvat a documentelor astfel încât acestea să fie disponibile cu promptitudine pentru a fi examinate de către cei în drept;
- înregistrarea de îndată și în mod clar a tuturor operațiunilor și evenimentelor semnificative;
- asigurarea aprobării și efectuării operațiunilor exclusiv de persoanele împuternicite în acest sens;
- separarea atribuțiilor privind efectuarea de operațiuni între persoane astfel încât atribuțiile de aprobare control și înregistrare să fie într-o măsură adecvată încredințate unei persoane diferite;
- asigurarea unei conduceri competente la toate nivelurile;
- accesarea resurselor și documentelor numai de către persoane îndreptățite și responsabile în legătură cu utilizarea și păstrarea lor.

9.4. Auditul intern¹⁴

Persoanele care gestionează fonduri publice sau patrimoniu public au obligația să realizeze o bună gestiune financiară prin asigurarea legalității, regularității, economicității, eficacității și eficienței în utilizarea fondurilor publice și în administrarea patrimoniului public.

Auditul intern reprezintă un ansamblu de activități și acțiuni desfășurate de structuri specializate la nivelul unei instituții publice care urmărește calitatea și performanța în management, buna gestionare a banului și a patrimoniului public.

Auditul intern se organizează în mod independent în structura fiecărei instituții publice sub forma unui compartiment specializat constituit din una sau mai multe persoane astfel încât acestea să nu fie implicate în vreun fel în îndeplinirea activităților pe care le auditează.

Auditorul intern trebuie să îndeplinească atribuțiile în mod obiectiv, independent cu profesionalism și integritate, să respecte prevederile codului de etică, normele și instrucțiunile Ministerului Finanțelor.

Auditul intern se exercită asupra tuturor activităților desfășurate de instituțiile publice inclusiv asupra activității instituțiilor subordonate și asupra utilizării de către terți a fondurilor publice gestionate.

Operațiunile care fac obiectul auditului intern se examinează pe tot parcursul lor, din momentul inițierii până în momentul finalizării executării lor.

¹⁴ Ordonanța Guvernului nr.119/1999 privind auditul intern și controlul financiar preventiv în M.Of. nr.430/31 august 1999 și Ordonanța Guvernului nr.72/30 august 2001 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr.119/1999 privind auditul intern și controlul financiar preventiv în M.Of.nr.540/1.09.2001

Compartimentul de audit exercită următoarele atribuții:

- certificarea anuală a bilanțului contabil, a contului de execuție bugetară, a realității și exactității evidențelor contabile și ale actelor de gestiune financiară;
- examinarea legalității, regularității și conformității operațiunilor, identificarea erorilor, risipei, gestiunii defectuoase, propunerea unor soluții și măsuri de recuperare a pagubelor și de sancționare a celor vinovați;
- examinarea regularității sistemelor de fundamentare a deciziilor, de planificare, prognozare, organizare, coordonare, urmărire și control al îndeplinirii deciziilor;
- evaluarea economicității, eficacității și eficienței cu care sistemele de conducere și execuția existente în cadrul instituției publice ori la nivelul unui program/proiect finanțate din fonduri publice utilizează resurse umane, materiale și bănești pentru îndeplinirea obiectivelor și obținerea rezultatelor;
- identificarea disfuncționalităților sistemelor de conducere și de control precum și a riscurilor asociate unor sisteme, programe/proiecte sau a unor operațiuni și formularea unor măsuri de corectare a riscurilor;
- examinarea sistemului contabil și a fiabilității acestuia ca principal instrument de cunoaștere, gestiune și control patrimonial și al rezultatelor obținute.

Compartimentul de audit intern mai examinează următoarele activități și operațiile din cadrul instituțiilor publice:

- deschiderea și repartizarea creditelor bugetare;
- angajamentele bugetare și legale din care derivă direct sau indirect obligații de plată inclusiv din fonduri comunitare;
- vânzarea, gajarea, concesiunea sau închirierea de bunuri din domeniul privat al statului sau al unităților administrativ teritoriale;
- plata din fondurile publice inclusiv din fondurile de la Comunitatea Europeană;
- constituirea veniturilor publice în legătură cu autorizarea și stabilirea titlurilor de creanță precum și facilitățile acordate la încasarea titlurilor de creanță.

Prin auditul intern se verifică operațiunile, activitățile sau acțiunile care se efectuează, execută sau desfășoară în cadrul instituției publice din următoarele puncte de vedere:

- **conformitatea operațiunilor**, activităților sau acțiunilor din punct de vedere al legalității și regularității și încadrarea în plafoanele valorice;
- **economicitatea operațiunilor**, activităților sau acțiunilor respectiv a raportului dintre costul minim și atingerea obiectivului stabilit;
- **eficiența operațiunilor**, activităților sau acțiunilor care necesită urmărirea corelației dintre economicitate și eficacitate;

- **oportunitatea realizării obiectivului auditat;**
- **acoperirea riscului** intern rezultat din realizarea operațiunii, activității sau acțiunii, care presupune evaluarea modului în care acțiunea auditată a antrenat riscuri interne și modul lor de acoperire;
- **acoperirea riscului** de sistem asociat realizării unei operațiuni, activități sau acțiuni, care înseamnă evaluarea modului în care obiectivul auditat a antrenat riscuri de sistem precum și gradul de acoperire a acestora;
- corectarea sistemului de evoluție în viitor care implică urmărirea evoluției în perioadele trecute și proiectarea evoluției viitoare.

În situațiile în care s-a constatat săvârșirea unor fapte calificate de lege ca fiind contravenții se întocmește proces-verbal de constatare și de sancționare a contravențiilor.

9.5. Controlul financiar preventiv propriu¹⁵

Obiectivele exercitării controlului financiar preventiv propriu sunt reprezentate de proiectele de operațiuni care afectează fondurile publice locale și/sau patrimoniul public și privat ce vizează în principal:

- angajamente legale și bugetare;
- deschiderea și repartizarea de credite bugetare;
- modificarea repartizării pe trimestre și pe subdiviziuni ale clasificăției bugetare a creditelor aprobate inclusiv prin virări de credite;
- efectuarea unor plăți din fondurile publice;
- realizarea încasărilor în numerar;
- vânzarea, gajarea, concesiunea sau închirierea de bunuri din domeniul privat al unităților administrativ teritoriale;
- concesiunea sau închirierea de bunuri din domeniul public al statului sau al unităților administrativ-teritoriale.

În funcție de specificul instituției publice, conducătorul acesteia poate decide exercitarea controlului financiar preventiv și asupra altor tipuri de proiecte de operațiuni.

Controlul financiar preventiv constă în verificarea sistematică a proiectelor de operațiuni care fac obiectul acestuia pe baza următoarelor criterii:

- **legalității** – operațiunea să respecte prevederile legale care îi sunt aplicabile, în vigoare la data efectuării sale;
- **regularității** – operațiunea să respecte sub toate aspectele ansamblul principiilor și regulilor procedurale și metodologice care sunt aplicabile categoriei respective de operațiuni;

¹⁵ Vezi: Ordin al ministrului finanțelor publice, aprobarea Normelor metodologice privind cadrul general al atribuțiilor și exercitării controlului financiar preventiv propriu (nr.123/6.02.2001) în M.Of. nr.79/15.02.2001

- **încadrarea în limitele** angajamentelor bugetare stabilite.

Controlul financiar preventiv propriu se organizează de către toate entitățile publice în cadrul compartimentului contabil.

Controlul financiar preventiv propriu se exercită de către contabilul șef sau de șeful compartimentului contabil cu atribuții de ținere a contabilității, de exercitare a controlului financiar preventiv și de evidență a angajamentelor sau după caz, de către una dintre persoanele desemnate să îndeplinească aceste atribuții în cadrul unei instituții publice care nu are în structura sa un compartiment contabil sau de către o persoană care îndeplinește aceste atribuții pe bază de contract.

În funcție de volumul și de complexitatea activității contabilul șef poate împuternici cu aprobarea conducătorului entității publice și alte persoane din subordin care să exercite controlul financiar preventiv propriu.

Obiectivele controlului financiar preventiv propriu sunt reprezentate de proiectele următoarelor documente și operațiuni:

a) Angajamente bugetare

- cererea de deschidere a creditelor bugetare;
- dispoziția bugetară;
- documentul privind modificarea repartizării pe trimestre a creditelor bugetare;
- documentul pentru efectuarea virărilor de sume de la un capital la altul al clasificăției bugetare;
- documentul pentru efectuarea virărilor de credite între subdiviziunile clasificăției bugetare pentru bugetul propriu al ordonatorilor de credite și cele ale unităților subordonate;
- dispoziția bugetară de retragere și de repartizare în situația virărilor de credite între unitățile subordonate;

b) Proiecte de angajamente legale din care derivă direct sau indirect obligații de plată

- contract/comandă de achiziții publice;
- contract/comandă de achiziții publice finanțate parțial din credite externe;
- acordul subsidiar de împrumut;
- contract de concesiune sau închiriere;
- protocoale de afiliere, convenții, acorduri de participare la organisme internaționale;
- acorduri pentru schimb de experiență sau documentare pe bază de reciprocitate fără transfer de valută;
- actul intern de decizie privind organizarea în țară a acțiunilor de protocol, a manifestărilor culturale științifice;

- contract sau convenție pentru activitatea prestată de însoțitorii delegațiilor sau invitații lor în străinătate;
- ordinul/decizia de angajare, avansare, acordare a salariului de merit și a altor drepturi salariale;
- actul intern de decizie privind delegarea și detașarea în alte localități;
- actul intern de decizie privind deplasarea în străinătate.

c) Concesionarea, închirierea și vânzarea bunurilor din patrimoniul entităților publice

- contract de concesionare/închiriere;
- proces-verbal de predare-primire a bunurilor în concesiune;
- contract de vânzare-cumpărare;

d) Plăți din credite bugetare și din alte fonduri publice

- Ordinul de plată aferent achiziției publice pentru activitatea curentă și de investiții;
- decontul privind cheltuielile ocazionate de organizarea acțiunilor de protocol și a altor manifestări specifice;
- cererea de valută adresată Băncii Naționale a României;
- documentele de plată a cotizațiilor, contribuțiilor, taxelor;
- ordinul de plată și dispoziția de plată valutară externă;
- ordinul de plată pentru subvenții, transferuri, prime și alte plăți din fondurile publice;
- ordinul de plată privind redevențe, chirii, cheltuieli legate de concesionare sau închiriere;
- situația lunară privind salariile și alte drepturi legale acordate personalului;
- situația privind plata avansului și a concediilor de odihnă;
- ordin de plată privind virarea unor impozite și taxe;
- decontul de cheltuieli privind plățile în valută pentru deplasare în străinătate;
- cererea de tragere și cererea de alimentare a contului special în cadrul împrumuturilor;
- documente de plată valutară;
- dispoziția de plată către casierie în vederea acordării de avansări;
- dispoziția de încasare către casierie în vederea achitării de către angajat a avansurilor neconsumate, debite datorate penalității la deconturi.

Viza de control financiar preventiv se exercită prin semnătura persoanelor în drept pe documentul care reflectă proiectul operațiunii respective. În vederea acordării vizei de control financiar preventiv propriu, proiectele de operațiuni se prezintă însoțite de documente justificative certificate în privința realității și legalității de semnătura conducătorilor compartimentelor de specialitate.

Conducătorii compartimentelor de specialitate din instituțiile publice răspund de realitatea, regularitatea și legalitatea operațiilor reflectate în documente.

Persoanele în drept să exercite controlul financiar preventiv propriu, răspund solidar pentru legalitatea, regularitatea și pentru încadrarea în limitele angajamentelor bugetare aprobate.

Persoana care exercită controlul financiar preventiv propriu nu trebuie să fie implicată prin sarcinile de serviciu în efectuarea operațiunii supuse controlului financiar preventiv.

Persoana desemnată și îndreptățită să exercite viza de control financiar are dreptul și obligația să refuze viza de control financiar preventiv în toate cazurile în care în urma verificărilor apreciază că proiectul de operațiune, nu îndeplinește criteriile de legalitate, regularitate și încadrare în limita angajamentelor bugetare. Refuzul de viză se acordă în toate cazurile în scris.

Persoanele în drept să exercite viza de control financiar preventiv au obligația de a ține evidența proiectelor de operațiuni refuzate la viza de control financiar preventiv.

Ordonatorul de credite poate dispune de propria răspundere, efectuarea operațiunii pentru care s-a refuzat viza de control financiar preventiv propriu, numai dacă prin aceasta nu se depășește angajamentul bugetar.

În toate cazurile refuzului de viză de control financiar preventiv propriu, la care ordonatorul de credite dispune efectuarea operațiunii pe propria răspundere, contabilul șef are obligația să informeze în scris serviciile publice descentralizate ale Ministerului Finanțelor și după caz organul ierarhic superior al instituției publice.

Ministerul Finanțelor Publice declanșează inspecția în toate instituțiile publice, atunci când este sesizat de șeful structurii de audit intern în legătură cu efectuarea de operațiuni nelegale care au viza de control financiar preventiv delegat.

În cazul în care în urma inspecției efectuate se constată abateri de la legalitate care au produs pagube pe seama fondurilor publice sau a patrimoniului public se întocmește proces verbal de inspecție. Împotriva procesului verbal de inspecție se poate formula contestație în termen de 15 zile lucrătoare de la data comunicării acestuia, care se soluționează în termen de 30 zile de la data înregistrării.

9.6. Controlul Curții de Conturi asupra bugetelor locale și a fondurilor cu destinație specială¹⁶

Curtea de Conturi exercită controlul asupra modului de formare, administrare și de întrebuințare a resurselor financiare ale statului și ale sectorului public precum și asupra modului de gestionare a patrimoniului public și privat al unităților administrativ teritoriale.

În unitățile administrativ-teritoriale controlul se exercită prin Direcțiile de control financiar ulterior ale Camerele de conturi județene care urmăresc.

- formarea și utilizarea resurselor bănești ale bugetelor unităților administrativ teritoriale precum și mișcarea fondurilor între bugete;
- constituirea, utilizarea și gestionarea fondurilor cu destinație specială, respectiv a fondurilor pentru drumuri publice, a fondului de intervenție și a fondului pentru locuințe, a fondului de rezervă;
- formarea și gestionarea datoriei publice și situația garanțiilor guvernamentale la creditele interne și externe;
- utilizarea alocațiilor bugetare pentru investiții a subvențiilor, a transferurilor și a altor forme de sprijin din partea statului sau a unităților administrativ teritoriale;
- situația, evoluția și modul de administrare a patrimoniului public și privat al unităților administrativ teritoriale, instituțiilor publice, regiilor autonome, precum și concesionarea sau închirierea de bunuri care fac parte din proprietatea publică;
- constituirea, administrarea și utilizarea fondurilor publice de către autoritățile administrației publice locale și instituțiile publice locale;
- constituirea, utilizarea și gestionarea resurselor financiare privind protecția mediului, îmbunătățirea calității condițiilor de viață și de muncă.

Curtea de Conturi are ca principală atribuție de control ulterior în cadrul unităților administrativ-teritoriale verificarea conturilor anuale de execuție a bugetelor locale, a contului anual al datoriei publice și a situației garanțiilor guvernamentale, pentru credite interne și externe primite de către alte persoane juridice.

În vederea exercitării atribuției principale de control, Curtea de Conturi în baza programului propriu de control verifică pe parcursul exercițiului bugetar și la finele acestuia:

- conturile gestiunilor publice de bani, alte valori și de bunuri materiale;
- conturile execuției de casă a bugetelor publice;

¹⁶ Legea nr.94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, în M.Of.nr.116/16 martie 2000

- conturile de execuție ale subvențiilor, alocațiilor bugetare pentru investiții acordate altor beneficiari decât instituțiile publice;
- bilanțurile și conturile de execuție ale ordonatorilor de credite bugetare și ale administratorilor care gestionează fonduri ce se supun regimului bugetului public.

Prin verificarea conturilor bugetelor locale, Curtea de Conturi urmărește:

- conturile de execuție bugetară sunt exacte și conforme cu realitatea, dacă inventarierea patrimoniului public a fost făcută la termenele și în condițiile stabilite;
 - veniturile unităților administrativ teritoriale și ale instituțiilor publice finanțate integral sau parțial din resurse extrabugetare au fost legal stabilite și încasate la termenele prevăzute;
 - cheltuielile au fost angajate, lichidate, ordonanțate, plătite și înregistrate conform reglementărilor legale;
 - modificările prevederilor inițiale ale bugetelor locale sunt autorizate și efectuate cu respectarea legii;
 - subvențiile și alocațiile de la buget s-au acordat în condițiile legii și s-au utilizat conform destinațiilor aprobate;
 - contractarea împrumuturilor, rambursarea ratelor scadente și plata dobânzilor aferente;
 - creanțele și obligațiile unităților administrativ-teritoriale sunt legale și garantate;
 - legalitatea concesiunii sau închirierii de bunuri proprietate publică;
 - calitatea gestiunii financiare din punct de vedere al eficienței unităților administrativ-teritoriale.
- Curtea de Conturi mai analizează la persoane juridice următoarele activități:**
- exactitatea și realitatea bilanțurilor contabile și a conturilor de profit și pierderi;
 - îndeplinirea obligațiilor financiare către buget sau către alte fonduri;
 - utilizarea fondurilor alocate de la bugetele locale;
 - calitatea gestiunii economico-financiare, dacă prin aceasta sunt afectate drepturile unităților administrativ teritoriale sau ale instituțiilor publice, ori se creează obligații în sarcina acestora.

Curtea de Conturi exercită controlul conturilor la sediul său sau la fața locului, la autoritățile administrației publice locale și în instituțiile publice locale.

Controlorii financiari desemnați să verifice conturile întocmesc rapoarte și procese verbale în care se prezintă constatările și concluziile, se formulează propuneri cu privire la măsurile ce urmează a fi aplicate în legătură cu situația conturilor.

Daca în urma examinării raportului, a actelor și a documentelor pe care se sprijină se constată săvârșirea unor fapte, care potrivit legii penale constituie infracțiuni, completul dispune sesizarea organelor de urmărire penală competente suspendând examinarea cazului. În cursul examinării raportului completul poate cere lămuriri titularilor de conturi sau altor persoane care sunt în măsură să facă aceasta.

În situația în care, în urma verificărilor efectuate pe parcursul execuției bugetelor locale, organele de control ale Curții de Conturi constată fapte prin care au fost cauzate prejudicii sau abateri cu caracter financiar încheie procese verbale de constatare.

Camerele de conturi județene elaborează rapoarte cu privire la acțiunile controlate și le înaintează autorităților publice deliberative ale unităților administrativ teritoriale.

CUPRINS

CAP. I - FINANȚELE PUBLICE LOCALE: CONCEPT, FUNCȚII, COMPONENTE	3
1.1. Conceptul de finanțe publice locale și funcțiile sale	3
1.2. Componentele finanțelor publice locale	7
CAP. II - AUTONOMIA LOCALĂ ȘI RELAȚIA CU LATURA FINANCIARĂ	10
2.1. Conceptul de autonomie locală	10
2.2. Latura financiară a autonomiei locale	13
2.3. Dezvoltarea regională și interconexiunea cu autonomia locală	17
CAP. III - VENITURILE FISCALE ȘI NEFISCALE DIN BUGETELE LOCALE	23
3.1. Sfera veniturilor bugetelor locale și clasificarea lor	23
CAP. IV - COTELE DEFALCATE DIN IMPOZITUL PE VENIT ȘI ÎMPRUMUTURILE AUTORITĂȚILOR ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE	25
4.1 Cotele defalcate din impozitul pe venit și alte transferuri de la bugetul de stat	25
4.2. Împrumuturile autorităților administrației publice locale	28

CAP. V - CHELTUIELILE DIN BUGETELE LOCALE	32
5.1. Sfera cheltuielilor din bugetele locale și clasificarea lor	32
5.2. Factori care influențează asupra cheltuielilor din bugetele locale	33
5.3. Cheltuielile curente din bugetele locale	34
5.4. Achizițiile publice și modul lor de efectuare.....	41
5.5. Finanțarea investițiilor publice locale din bugetele locale	47
CAP. VI - ELABORAREA, APROBAREA, EXECUTAREA ȘI ÎNCHEIEREA BUGETELOR LOCALE.....	49
6.1. Principiile așezate la baza procesului bugetar local.....	49
6.2. Elaborarea proiectelor bugetelor locale.....	51
6.3. Aprobarea proiectelor bugetelor locale.....	56
6.4. Executarea bugetelor locale și încheierea execuției.....	58
6.5. Fondul de rulment.....	62
6.6. Execuția de casă a bugetelor locale	62
CAP. VII - FINANȚELE INSTITUȚIILOR PUBLICE LOCALE	64
CAP.VIII - CREANȚELE FISCALE LOCALE ȘI PROCEDURILE DE ADMINISTRARE A LOR	66
CAP. IX - CONTROLUL ÎN CADRUL FINANȚELOR LOCALE.....	79
9.1. Controlul politic asupra elaborării și executării bugetelor locale.....	79
9.2. Inspecția fiscală.....	79
9.3. Controlul intern.....	85
9.4. Auditul intern.....	86
9.5. Controlul financiar preventiv propriu.....	88
9.6. Controlul Curții de Conturi asupra bugetelor locale	92

